

OPRACOWANIE EKOLOGOGRAFICZNE

sporządzone na potrzeby miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

- *dla obszaru położonego na części obrębu geodezyjnego Dzierzążnia zgodnie z uchwałą Nr 239/XXXI/2022 Rady Gminy w Dzierzążni z dnia 28 stycznia 2022 roku,*
- *dla obszaru położonego na części obrębu geodezyjnego Starczewo - Pobodze zgodnie z uchwałą Nr 240/XXXI/2022 Rady Gminy w Dzierzążni z dnia 28 stycznia 2022 roku,*

Opracował: mgr Rafał Łucki

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Cel i zakres opracowania	6
2. Metoda opracowania.....	6
3. Kompleksowa charakterystyka obszaru opracowania	6
3.1. Informacje ogólne	6
3.2. Położenie fizyczno-geograficzne oraz rzeźba terenu	13
3.3. Budowa geologiczna	19
3.4. Warunki podłoża budowlanego na podstawie Objasnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski Arkusz Bulkowo.....	23
3.5. Gleby	24
3.6. Złoża surowców	27
3.8. Wody powierzchniowe i podziemne	27
3.7. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwisk ziemnych.....	36
3.8. Warunki klimatyczne	38
3.9. Fauna i flora	41
3.10. Położenie na tle obszarów prawnie chronionych.....	41
3.11. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków	43
4. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń.....	43
4.1 Zanieczyszczenia gleb.....	43
4.2. Jakość wód powierzchniowych.....	44
4.3. Wody podziemne jakość wg badań przeprowadzonych przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy.....	45
4.4. Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego - jakość według oceny rocznej wykonanej przez WIOŚ	47
4.5. Emisja hałasu	50
4.6. Zmiany klimatu	52
5. Ograniczenia w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni.....	53
5.1. Ograniczenia wynikające z przepisów o ochronie przyrody	53
5.2. Ograniczenia wynikające z przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.....	53
5.3. Ograniczenia wynikające z przepisów ustawy prawo wodne	54
5.4. Ograniczenia wynikające z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	56
5.5. Ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych	56
6. Struktura przyrodnicza obszaru, w tym różnorodność biologiczna	57
7. Wstępna prognoza zmian w środowisku.....	58
8. Diagnoza stanu środowiska oraz przyrodnicze predyspozycje funkcjonalno - przestrzenne	61
9. Wnioski do projektu planu	63
10. Fotografie obszaru opracowania	65
11. Spis rysunków.....	69
12. Spis tabel	70

Wstęp

Podstawą prawną sporządzania *Podstawowych opracowań ekofizjograficznych* jest art. 72 ust. 5 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 z późn. zm.) oraz § 2 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1298). Opracowanie ekofizjograficzne stanowi podstawowy materiał wejściowy do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowe opracowanie ekofizjograficzne (zwane dalej „opracowaniem”) sporządza się w postaci opisowej i kartograficznej, w celu dokonania rozpoznania i charakterystyki stanu środowiska przyrodniczego badanego terenu. Rozpoznanie dokonuje się w podziale na poszczególne elementy środowiska z uwzględnieniem wzajemnych powiązań oraz procesów w nim zachodzących. Celem opracowania jest postawienie diagnozy stanu środowiska przyrodniczego, rozpoznanie jego zagrożeń oraz ich identyfikację. Elementem opracowania jest określenie wstępnej prognozy dalszych zmian, jakie zachodzić będą w środowisku. Prognoza, o której mowa wyżej, ma polegać na określeniu kierunków i możliwej intensywności przekształceń i degradacji środowiska, będących wynikiem dotychczasowego zagospodarowania i użytkowania terenów. Celem opracowania ekofizjograficznego jest również wskazanie na przyrodnicze predyspozycje analizowanego terenu do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej, polegające na wskazaniu obszarów, które powinny pełnić funkcje przyrodnicze. Kolejnym elementem składającym się na zakres merytoryczny opracowania, jest określenie możliwości rozwoju i ograniczeń dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania terenu. Określenie uwarunkowań ekofizjograficznych dla terenów objętych analizą ma na celu:

- określenie przydatności poszczególnych terenów funkcjonalnych,
- wskazanie terenów, których użytkowanie i zagospodarowanie, z uwagi na cechy zasobów środowiskowych i ich rolę w strukturze przyrodniczej obszaru, powinno być podporządkowane potrzebom zapewnienia prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej,
- określenie ograniczeń wynikających z konieczności ochrony zasobów środowiska lub występowania uciążliwości i zagrożeń środowiska oraz wskazanie obszarów, na których ograniczenia te występują.

Zakres merytoryczny niniejszego opracowania ekofizjograficznego wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1298) i obejmuje w szczególności elementy, wskazane w § 6 wyżej wymienionego rozporządzenia.

Podstawą przystąpienia do sporządzenia niniejszego opracowania ekofizjograficznego są:

- **Obszar A** - uchwała Nr 239/XXXI/2022 Rady Gminy w Dzierżążni z dnia 28 stycznia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego na części obrębu geodezyjnego Dzierżążnia;
- **Obszar B** - uchwała Nr 240/XXXI/2022 Rady Gminy w Dzierżążni z dnia 28 stycznia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania

przestrzennego dla obszaru położonego na części obrębu geodezyjnego Starczewo - Pobodze.

Niniejsze opracowanie zostało sporządzone m.in. w oparciu o następujące akty prawne, publikacje fachowe oraz opracowania w formie kartograficznej:

- Kondracki J., 2009, *Geografia regionalna Polski*, Wydawnictwo Naukowe PWN,
- Kostrzewski W., 2001, *Parametry geotechniczne gruntów budowlanych oraz metody ich oznaczania*, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań,
- Kozłowski S., 1994, *Atlas środowiska geograficznego Polski, Atlas zasobów, walorów i zagrożeń środowiska geograficznego Polski*, Polska Akademia Nauk Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Warszawa,
- Mocek A., Drzymała S., Maszner P., 2004, *Geneza, analiza i klasyfikacja gleb*, Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, Poznań,
- Nitko K., 2007, *Oceny oddziaływania na środowisko*, Politechniki Białostockiej, Białystok,
- Obidziński A., Żelazo J., 2009, *Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa
- Pawłowska K., Słysz K., 2002, *Zagrożenia i ochrona przed powodzią w planowaniu przestrzennym*, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie, Kraków,
- Okołowicz 1976. *Regiony klimatyczne Polski*. IG PAN, Ossolineum;
- Andrzejewski R., Weigle A. (red) 1993. *Polskie studium różnorodności biologicznej*, NFOŚ Warszawa;
- Dyduch-Falniowska A., Polczyńska-Konior G., 1996. *Cele i metody programu CORINE biotopes*. (W: *CORINE biotopes w integracji danych przyrodniczych w Polsce*). Instytut Ochrony Przyrody PAN. Kraków;
- Dyduch-Falniowska, A., Kaźmierczakowa, R., Makomaska - Juchiewicz, M., Perzanowska-Sucharska, J., Zajac, K.: *Ostoje przyrody w Polsce. Natural sites in Poland*. Instytut Ochrony Przyrody, Polska Akademia Nauk, Kraków, 1999, 244 pp. (PL and EN);
- Dyduch-Falniowska A., Makomaska - Juchiewicz M., Mróz W., Perzanowska-Sucharska J., Tworek S., Kaźmierczakowa R. 2000. *Ocena stanu zagrożenia wybranych gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową, postanowieniami konwencji międzynarodowych oraz dyrektywami Unii Europejskiej. Raport. MSK. Inst. Ochr. Przyr. PAN, Kraków;*
- Głowaciński Z. (red) 2001. *Polska czerwona księga zwierząt - kręgowce*, PWRiL, Warszawa,
- Gromadzki M. et al. 1994. *Ostoje ptaków w Polsce*. Gdańsk,
- Kaźmierczakowa R., Zarzycki K (red) 2001 *Polska czerwona księga roślin*. PAN: Instytut Botaniki im Szafera, Instytut Ochrony Przyrody, Kraków;
- Sołowiej D., 1992, *Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego człowieka*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań,
- Szponar A., 2003, *Fizjografia urbanistyczna*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa,
- Zawadzki S, 2002, *Podstawy gleboznawstwa*, Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa,

- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 1973 z późn. zm.),*
- *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 1098 z późn. zm.),*
- *Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. 2021 r., poz. 2373 z późn. zm.);*
- *Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gatunków rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. 2021 r., poz. 1326 z późn. zm.),*
- *Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r., poz. 2233 z późn. zm.),*
- *Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 z późn. zm.),*
- *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r., poz. 840),*
- *Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2022 r., poz. 572),*
- *Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r., poz. 503),*
- *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.),*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839),*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112),*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;*
- *Informacja o stanie środowiska w województwie mazowieckim w 2018 roku.*
- *Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim, raport wojewódzki za rok 2020.*

W trakcie prac nad niniejszym opracowaniem odbyły się wizja terenowa przedmiotowych terenów, co pozwoliło na kompleksowe rozpoznanie ich stanu. Podczas wizji terenowej zaobserwowano zubożałe pod względem gatunkowym tereny rolne, tereny odłogowe, zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną, cieki wodne, infrastrukturę techniczną.

1. Cel i zakres opracowania

Celem niniejszego opracowania jest próba delimitacji obszarów objętych projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych na części obrebu geodezyjnego Dzierżążnia oraz Starczewo - Pobodze pod kątem ich przydatności dla proponowanych funkcji. Opracowanie odnosi się również do zasobów środowiska przyrodniczego, zarówno w ujęciu możliwości ich wykorzystania jak i ochrony jego walorów. Poruszona zostaje również kwestia istniejących oraz potencjalnych zagrożeń związanych ze zmianami antropogenicznymi, jak i tych, które mają genezę o charakterze naturalnym. Identyfikacja tych zagadnień pozwoli na optymalizację decyzji przestrzennych zawartych w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Opracowanie obejmuje teren położony w gminie Dzierżążnia, w powiecie płońskim, województwie mazowieckim. Jednak ze względu na istniejące związki przyrodnicze z terenami otaczającymi również i one zostały objęte analizą.

2. Metoda opracowania

Całość prac związanych z wykonaniem przedmiotowego opracowania obejmowała trzy etapy.

Etap pierwszy to kompletowanie i analiza wspomnianych wcześniej materiałów archiwalnych. Miało to na celu wstępne rozpoznanie istniejących uwarunkowań przyrodniczych oraz zasobów środowiska kulturowego, a także sprecyzowanie zakresu dalszych badań.

Etap drugi to badania i obserwacje terenowe. Ich efektem była identyfikacja podstawowych zasobów środowiska przyrodniczego analizowanych terenów, występujących powiązań przyrodniczo-przestrzennych oraz zagrożeń.

Na trzeci etap złożyły się prace analityczne oraz opracowanie dokumentacji obejmującej część graficzną i opisową. W celu dokładnego zapoznania się z terenami opracowania analizą objęto również Gminę Dzierżążnia oraz wyższe jednostki administracyjne, w których położone są tereny opracowania (A i B).

3. Kompleksowa charakterystyka obszaru opracowania

Charakterystyka obszaru została opracowana przy uwzględnieniu informacji dotyczących wybranych jednostek podziału administracyjnego – uwzględnia różne stopnie szczegółowości informacji, w skali od regionalnej po lokalną, począwszy od województwa mazowieckiego, przez powiat płoński, aż po Gminę Dzierżążnia.

3.1. Informacje ogólne

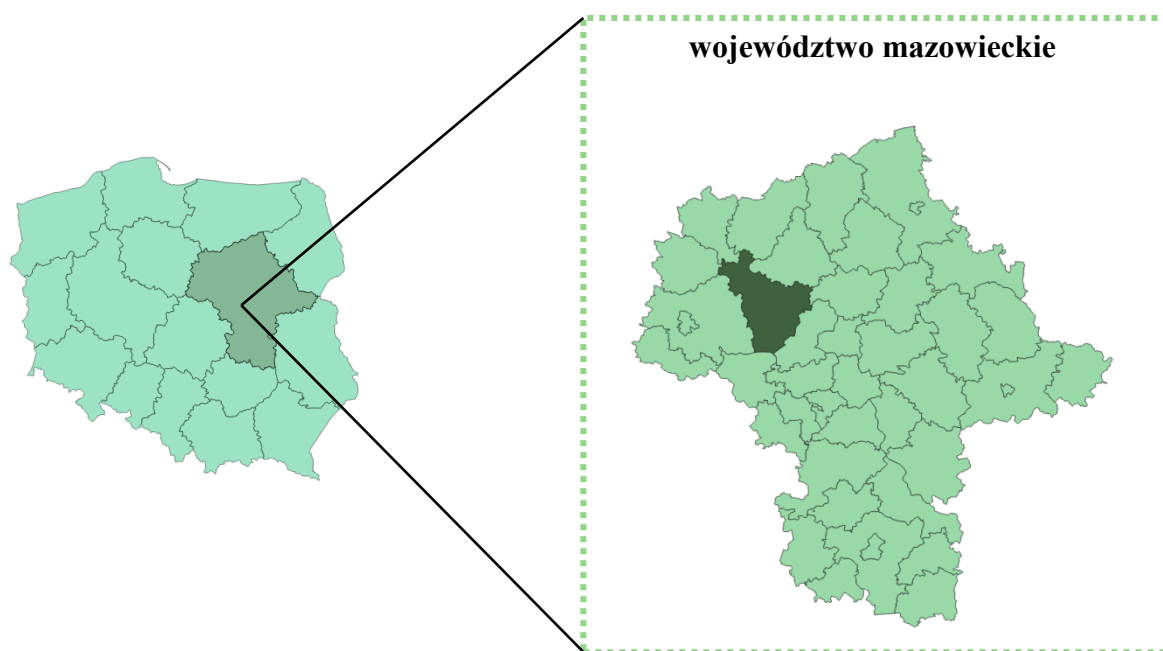
Gmina Dzierżążnia położona w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego w odległości 80 km od Warszawy i zachodniej części powiatu płońskiego. Powierzchnia administracyjna gminy wynosi 102 km² (10 210 ha), co stanowi 7,4 % powierzchni powiatu. Gminę zamieszkuje ok. 3632 mieszkańców (według danych na dzień 30 grudnia 2019r.), co daje średnie zagęszczenie zaludnienia - ok. 35 osoby na km².

Gmina Dzierżążnia graniczy z następującymi gminami:

- na północy z **Gminą Baboszewo**,
- na zachodzie z **Gminą Staroźreby i Bulkowo**,
- na południu z **Gminą Naruszewo**,
- na wschodzie z **Gminą Płońsk**.

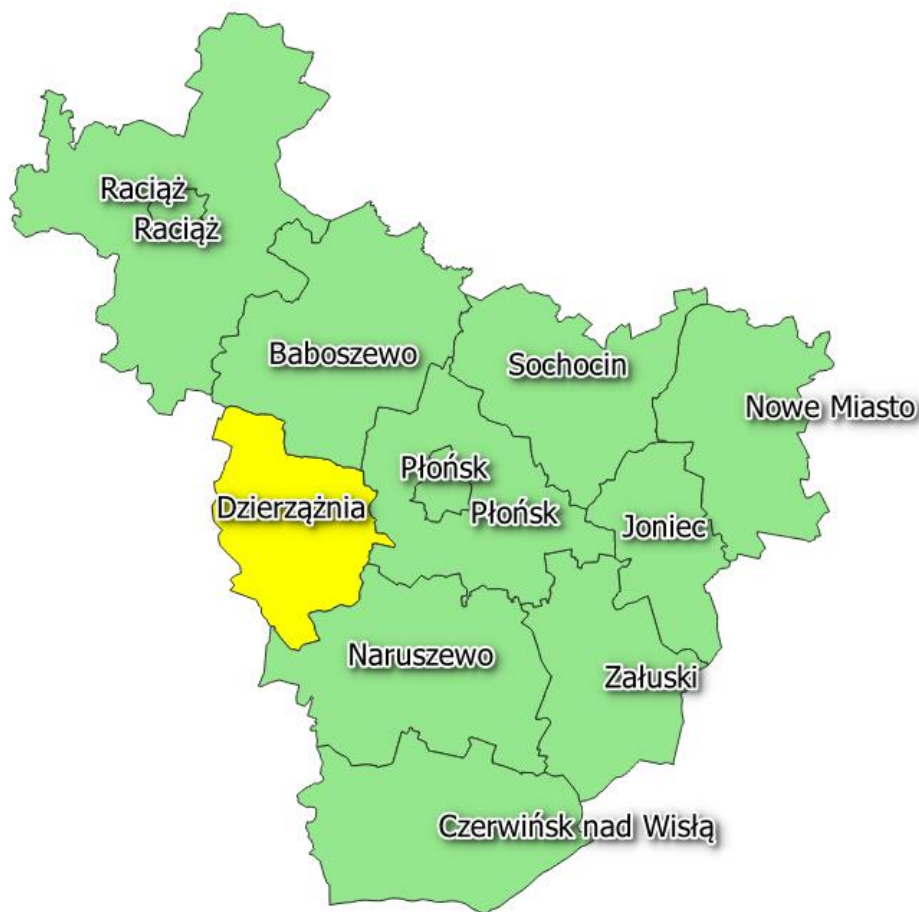
Dzierżąźnia to administracyjny ośrodek gminy. Znajdują się tu Urząd Gminy, Poczta, Bank Spółdzielczy, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Zespół Szkół, Stacja Paliw oraz sklepy spożywcze i z artykułami dla potrzeb rolnictwa

Gmina reprezentuje 29 sołectw w skład których wchodzi 30 wsi. W granicach gminy położonych jest 30 miejscowości w ramach 29 sołectw: Błomino Gumowskie, Błomino-Gule, Błomino-Jeże, Chrościn, Cumino, Dzierżąźnia, Gumowo, Kadłubowo, Korytowo, Kucice, Niwa, Nowa Dzierżąźnia, Nowe Gumino, Nowe Kucice, Nowe Sarnowo, Pluskocin, Podmarszczyn, Pomianowo, Przemkowo, Rakowo, Sadkowo, Sarnowo-Góry, Siekluki, Starczewo Wielkie, Starczewo-Pobodze, Stare Gumino, Wierzbica Pańska, Wierzbica Szlachecka, Wilamowice.

Rysunek 1. Lokalizacja województwa mazowieckiego na tle mapy Polski i powiatu płońskiego na tle województwa mazowieckiego

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 2. Lokalizacja gminy Dzierżążnia na tle powiatu płońskiego
Źródło: Opracowanie własne

Teren gminy przecina międzyregionalna droga krajowa nr 10 (Warszawa – Płońsk – Toruń – Bydgoszcz – Piła - Szczecin), stanowiąca główną oś komunikacyjną gminy i zapewniająca podstawowe powiązania zewnętrzne. Przez teren gminy nie przebiega linia kolejowa, a najbliższe stacje znajdują się na linii Nasielsk – Sierpc – Toruń w Baboszewie (w odległości ok. 7,0 km) i w Płońsku (w odległości ok. 10,0 km).

Zgodnie z uzasadnieniem do uchwały intencyjnej Nr 239/XXXI/2022 Rady Gminy w Dzierżążni z dnia 28 stycznia 2022 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp dla obszaru położonego na części obrębu geodezyjnego Dzierżążnia oraz uchwały intencyjnej Nr 240/XXXI/2022 Rady Gminy w Dzierżążni z dnia 28 stycznia 2022 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp dla obszaru położonego na części obrębu geodezyjnego Starczewo - Pobodze: "Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wynika z nowych potrzeb związanych z rozwojem Gminy Dzierżążnia. Dokonana przez Wójta Gminy Dzierżążnia analiza, pozwoliła powziąć decyzję o zasadności opracowania miejscowego planu dla części przedmiotowego obszaru. Ważąc na powyższe, korzystając ze swych ustawowych uprawnień recypowanych na gruncie ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o planowaniu

i zagospodarowaniu przestrzennym, po przedłożeniu przez Wójta Gminy pod rozwałę możliwości sporządzenia stosownego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uznano, iż jest to zamierzenie zewsząd zasadne.

Powzięta uchwała stanowi zatem wyraz woli Rady Gminy w Dzierżążni względem kształtowania przestrzeni na terenie gminy. Powyższe wpisuje się w instytucję tzw. władztwa planistycznego gminy i jest przejawem racjonalnego gospodarowania przestrzenią gminy. Przyjąć zatem należy, że niniejsza uchwała czyni zadość zarówno oczekiwaniom społeczności lokalnej jak również obowiązującym przepisom prawnym. "

"Obszar opracowania" nazywany również **"terenem analizy A i B "** jest to obszar objęty mpzp zgodnie z uchwałą intencyjną Nr 239/XXXI/2022 Rady Gminy w Dzierżążni z dnia 28 stycznia 2022 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp dla obszaru położonego na części obrębu geodezyjnego Dzierżążnia oraz uchwałą Nr 240/XXXI/2022 Rady Gminy w Dzierżążni z dnia 28 stycznia 2022 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp dla obszaru położonego na części obrębu geodezyjnego Starczewo - Pobodze.

Obszar opracowania A

Teren objęty opracowaniem ekofizjograficznym położony jest w środkowej części gminy Dzierżążnia, w obrębie ewidencyjnym Dzierżążnia. Południowa granica terenu opracowania biegnie wzdłuż drogi krajowej Nr 10. Zachodnia granica terenu biegnie wzdłuż wspólnej granicy obrębu Dzierżążnia i obrębu Wierzbica Pańska. Teren opracowania jest terenem w większości użytkowanym rolniczo. Zabudowa skupia się wzdłuż terenów dróg. Na terenie opracowania mpzp występują grunty rolne o wysokiej, średniej i niskiej przydatności rolniczej. Na terenie analizy występuje uboga roślinność, są to głównie uprawy rolne oraz roślinność synantropijna i ruderalna, a także ogródki przydomowe - roślinność ozdobna. W sąsiedztwie znajduje się liczne tereny rolne. Na terenie analizy znajduje się niewielki kompleks leśny. Na przedmiotowym obszarze planowana jest obwodnica miejscowości Dzierżążnia.

Źródło: <http://maps.geoportal.gov.pl/>

- w północnej części planu – strefę B – strefę intensywnej produkcji rolnej i ograniczeń w zainwestowaniu poza rolniczym, a także skupiska istniejącej zabudowy mieszkaniowo-usługowej – uzupełnienia, modernizacja oraz przekształcenia,
- w południowej części planu – Strefę A – aktywizacji gospodarczej poza rolniczej, a także skupiska istniejącej zabudowy mieszkaniowo- usługowej - uzupełnienia, modernizacja oraz przekształcenia; tereny preferowane pod zainwestowanie usługowo-mieszkaniowo-produkcyjne; tereny preferowane pod zainwestowanie produkcyjno-usługowo-mieszkaniowe; tereny preferowanego przebiegu obejścia drogowego miejscowości gminnej Dzierżążnia.

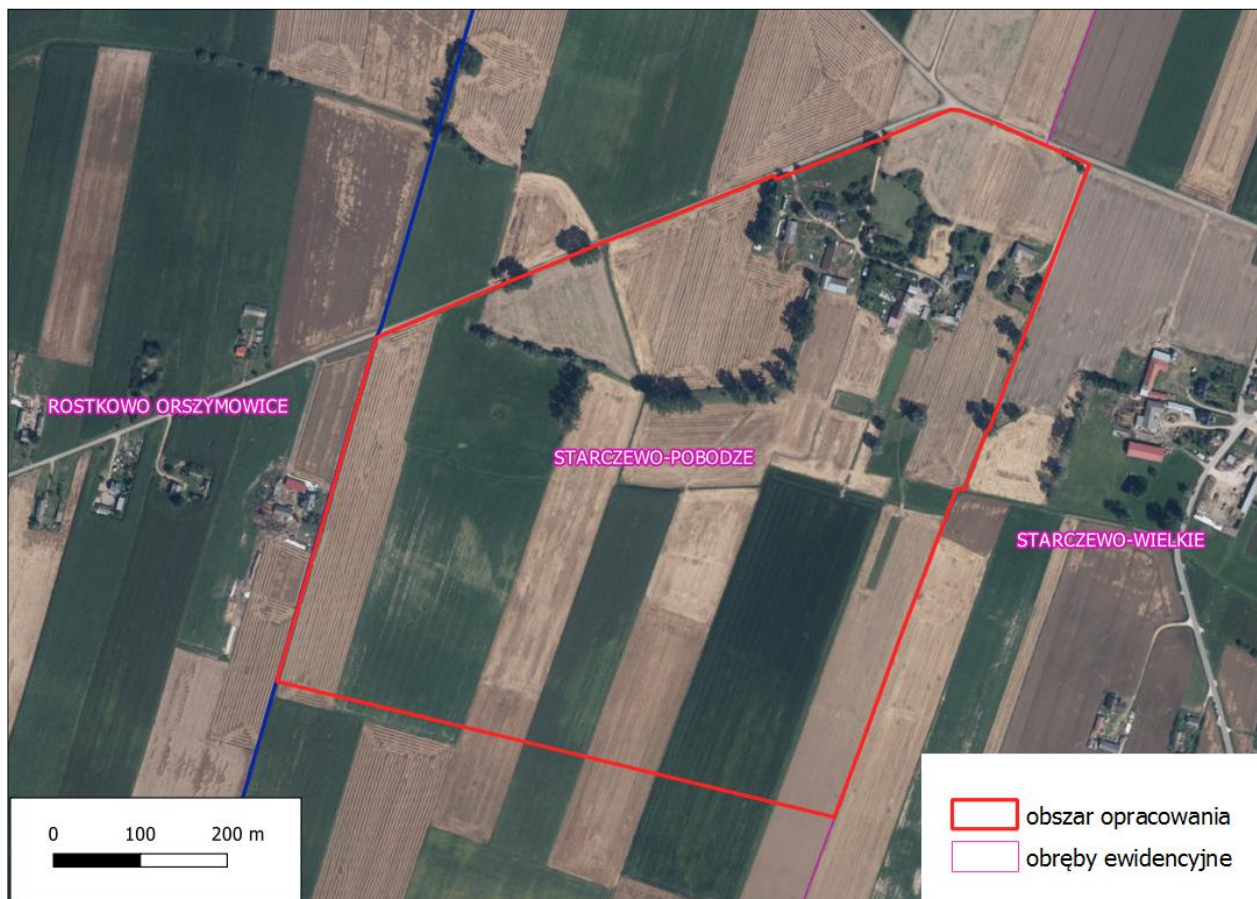

Rysunek 4. Wyrys ze SUIKZP gminy Dzierżążnia - teren A
 Źródło: SUIKZP gminy Dzierżążnia

Obszar opracowania B

Teren objęty opracowaniem ekofizjograficznym położony jest w północno - zachodniej części gminy Dzierżążnia, w obrębie ewidencyjnym Starczewo - Pobodze. Wschodnia granica terenu opracowania biegnie wzdłuż wspólnej granicy obrębów Starczewo - Pobodze i Starczewo -

Wielkie, a zachodnia granica wzdłuż wspólnej granicy obrębów Starczewo - Pobodze i Rostkowo Orszymowice (gm. Staroźreby). Północna granica terenu mpzp biegnie wzdłuż terenu drogi. Teren analizy obejmuje liczne działki rolne oraz nieliczną zabudowę zagrodową (budynki mieszkalne, gospodarcze, garażowe). Na terenie opracowania mpzp występują grunty rolne o wysokiej, średniej i niskiej przydatności rolniczej. Na terenie analizy występuje uboga roślinność, są to głównie uprawy rolne oraz roślinność synantropijna i ruderalna. Na przedmiotowym obszarze występują niewielkie zbiorniki wodne. W sąsiedztwie znajdują się tereny rolne oraz skupiona zabudowa w obrębie Starczewo - Wielkie.

Rysunek 5. Widok ogólny obszaru opracowania - teren B

Źródło: <http://maps.geoportal.gov.pl/>

Zgodnie z obowiązującym Studium uchwalonym uchwałą nr 73/XI/99 Rady Gminy w Dzierżąni z dnia 10 grudnia 1999 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dzierżąnia na terenie analizowanym wyznacza się: Strefę B -3 intensywnej produkcji rolnej i ograniczeń w zainwestowaniu poza rolniczym, a także obszary ciągów powiązań przyrodniczych zapewniających równowagę ekologiczną obszaru w skali lokalnej; grunty orne o III i IV klasie bonitacyjnej, użytki zielone o III i IV klasie bonitacyjnej.

Rysunek 6. Wyrys ze SUiKZP gminy Dzierżążnia - teren B
Źródło: SUiKZP gminy Dzierżążnia

3.2. Położenie fizyczno-geograficzne oraz rzeźba terenu

Zgodnie z podziałem Polski na mezoregiony fizyczno-geograficzne wg Kondrackiego, obszar opracowania ekofizjograficznego - teren A i B położone są w obrębie prowincji niżu Środkowoeuropejskiego, w podprowincji Niziny Środkowopolskiej, na obszarze makroregionu Niziny Północnomazowieckiej, zaś mezoregionu Wysoczyzna Płońska.

Teren opracowania A i B położone są w następujących jednostkach:

Tabela 1. Regionalizacja fizyczno-geograficzna obszaru mpzp

Jednostki	Nazwa jednostki
Prowincja	Niż Środkowoeuropejski
Podprowincja	Niziny Środkowopolskie
Makroregion	Niziny Północnomazowieckie
Mezoregion	Wysoczyzna Płońska

Źródło: <http://m.bazagis.pgi.gov.pl/>

Wysoczyzna Płońska znajduje się na północ od Kotliny Warszawskiej i przedstawia równinę morenową urozmaiconą łańcuchem wzgórz morenowych i kemowych, ciągnących się równolegle do Wisły poniżej ujścia Narwi. Od północy i wschodu przylega do Równiny Raciąskiej i doliny Wkry, od zachodu granicę stanowi najdalszy zasięg form terenu związanych z fazą leszczyńską zlodowacenia wiślańskiego na wschód od Płocka. Wysokości nad poziomem morza przekraczają 100 m, przy czym najwyższe wzniesienie osiąga 163 m. Region ma

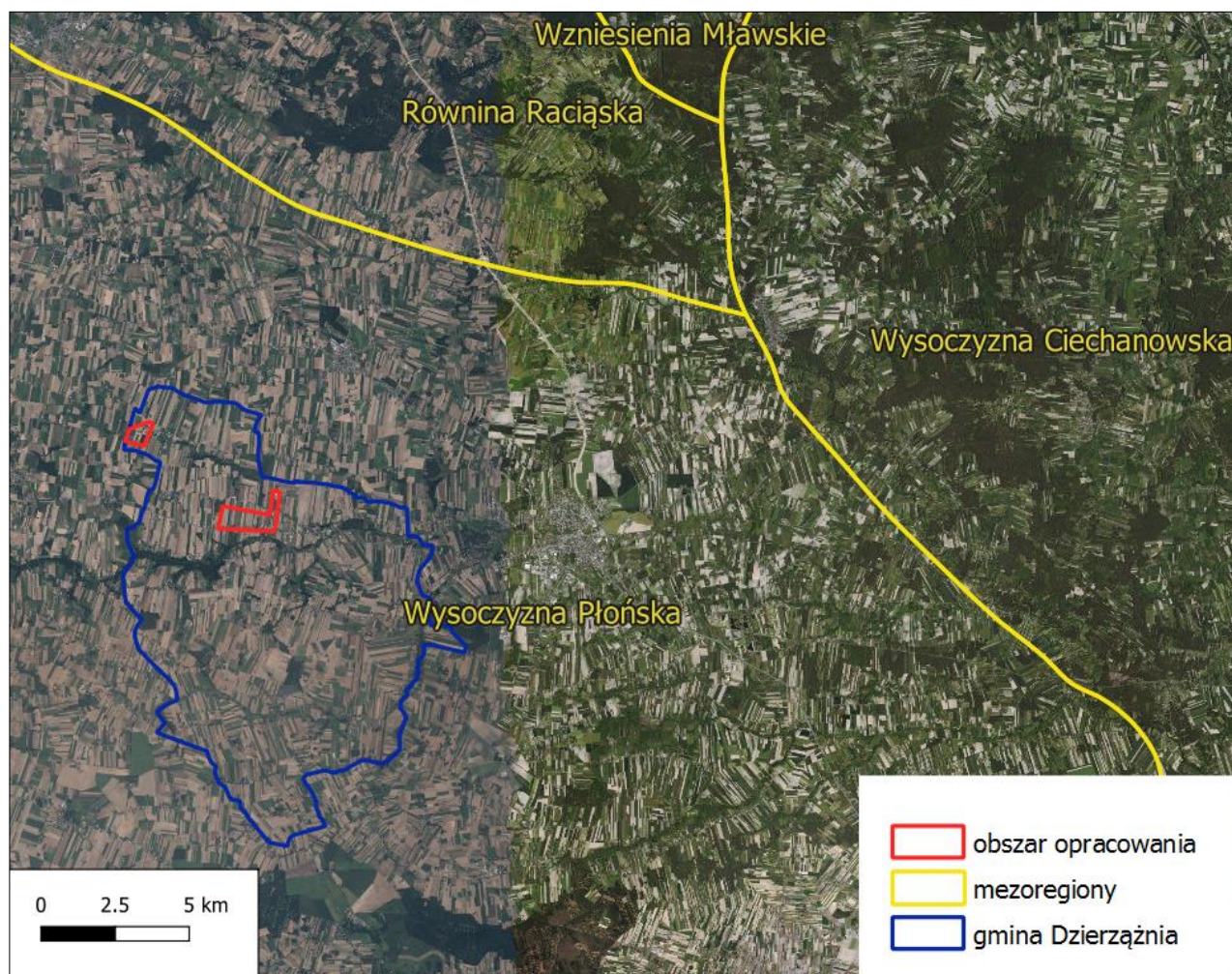
powierzchnię około 1780 km². Jest to kraina rolnicza z małym udziałem lasów, o glebach płowych i brunatnoziemnych na glinie morenowej i piaskach naglinowych.

Kształtowanie się rzeźby terenu przebiegało pod dominującym wpływem procesów akumulacji lodowcowej w plejstocenie. Decydującym okresem rzeźbotwórczym był okres recesji ostatniego lądolodu stadiału Wkry zlodowacenia środkowopolskiego.

Wysoczyzna Płońska obejmująca zachodnią część północnego Mazowsza, stanowi równinę moreny dennej ze śladami tzw. moreny czołowej ciągnącej się wzdłuż doliny Wisły od Płocka do dolnej Narwi. Na omawianym terenie Wysoczyzna Płońska jest fragmentem tzw. wysoczyzny obniżonej (wyrównanej procesami denudacyjnymi), w rzeźbie której wyróżnić można :

- formy związane z bezpośrednią działalnością glacialną i fluwioglacialną:
 - wysoczyzna polodowcowa płaska silnie zdenudowana, utrzymana w poziomie 120-130 m npm - nachylenie terenu w granicach 0-5%,
 - zagłębienia bezodpływowe (w większości pochodzenia powytopiskowego) o głębokości rzędu do 1,5 m - suche okresowo, najczęściej podmokłe,
- formy związane z działalnością erozyjno-denudacyjną oraz z działalnością erozyjno-akumulacyjną rzek:
 - dolinki rzeczne, dolinki wód roztopowych o głębokości względnej 2-3 m, połączone ze sobą i wykorzystane przez współczesną sieć hydrograficzną rzek: Płonki, Dzierżążnicy, Żurawianki I i II z dopływami,
 - płytkie dolinki erozyjno-denudacyjne o głębokości w granicach 0,5-1,5 m, stanowiące kierunki koncentracji spływu wód opadowych.

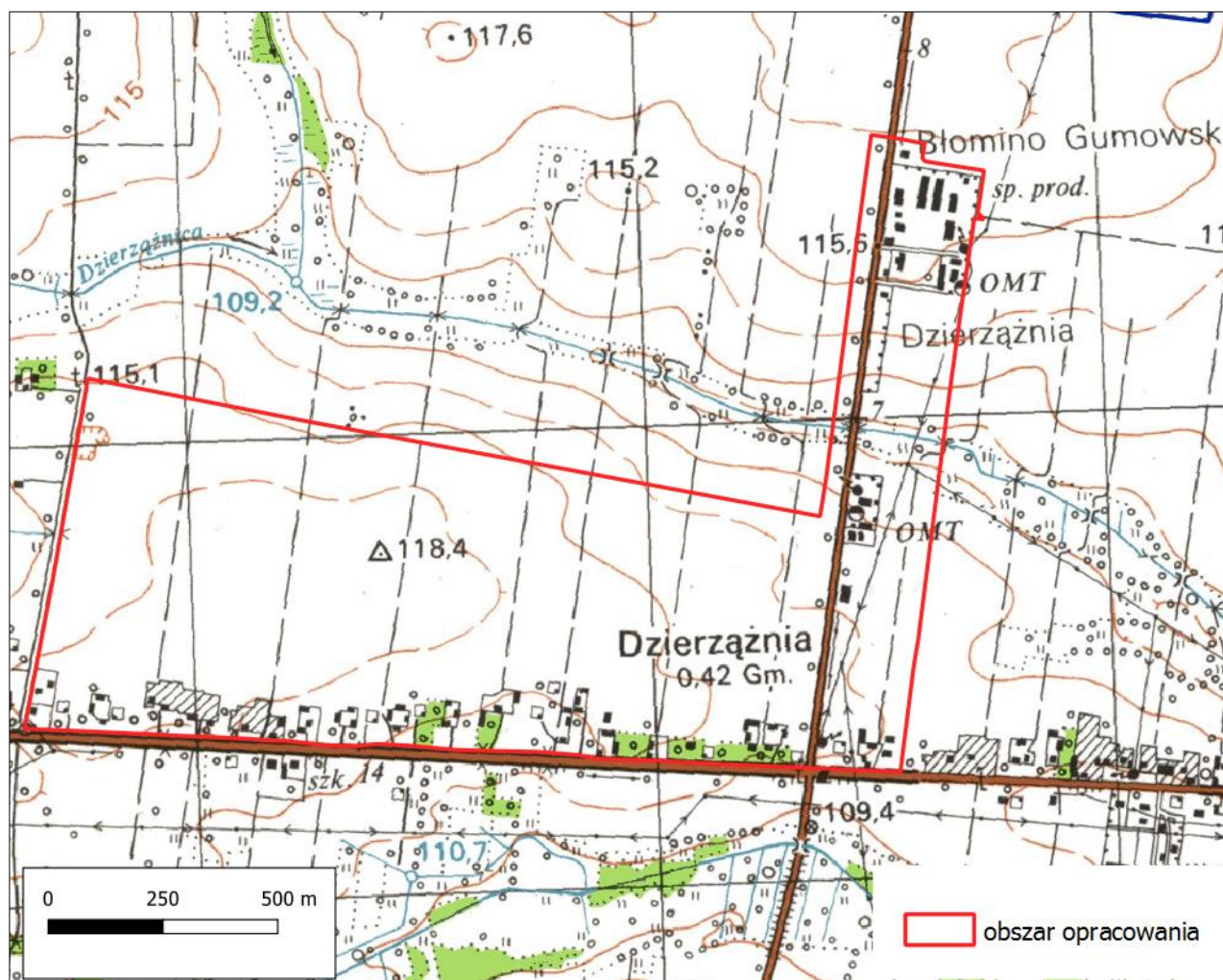
Na terenie gminy nie występują znaczące deniwelacje terenu, rzeźba terenu jest typowo równinna. Najwyższe wzniesienia - powyżej 130 m npm znajdują się w zachodniej i południowej części gminy, w rejonie miejscowości: Cumino, Podmarszczyn, Kadłubowo i Sadkowo.

Rysunek 7. Regiony fizyczno-geograficzne na terenie Gminy Dzierżążnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z Centralnej Bazy Danych Geologicznych

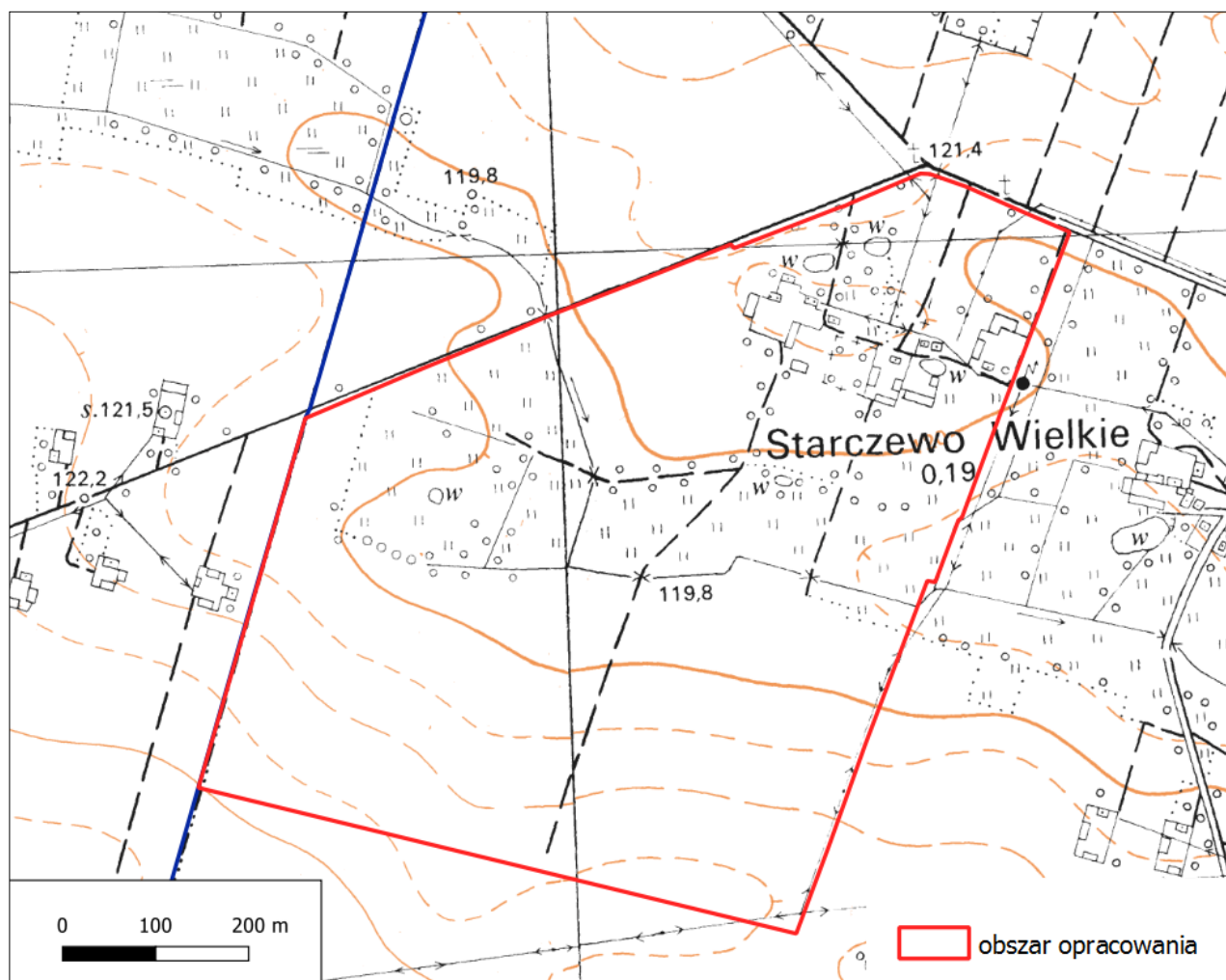
Deniwelacja na obszarze opracowania - terenie A waha się od ok. 107 m n.p.m. do ok. 118 m. n.p.m. Obszar opracowania zalicza się do krajobrazu nizinnego, peryglacialnego, równinnego i falistego. Teren obniża się w kierunku północno - wschodnim i zachodnim.

Rysunek 8. Mapa rastrowa obszaru opracowania ekofizjograficznego - teren A

Źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/>

Deniwelacja na obszarze opracowania - terenie B waha się od ok. 118 m n.p.m. do ok. 124 m. n.p.m. Obszar opracowania zalicza się do krajobrazu nizinnego, peryglacialnego, równinnego i falistego. Teren obniża się w kierunku północno - wschodnim i w centralnej części znajdują się najniższe rzędne terenu.

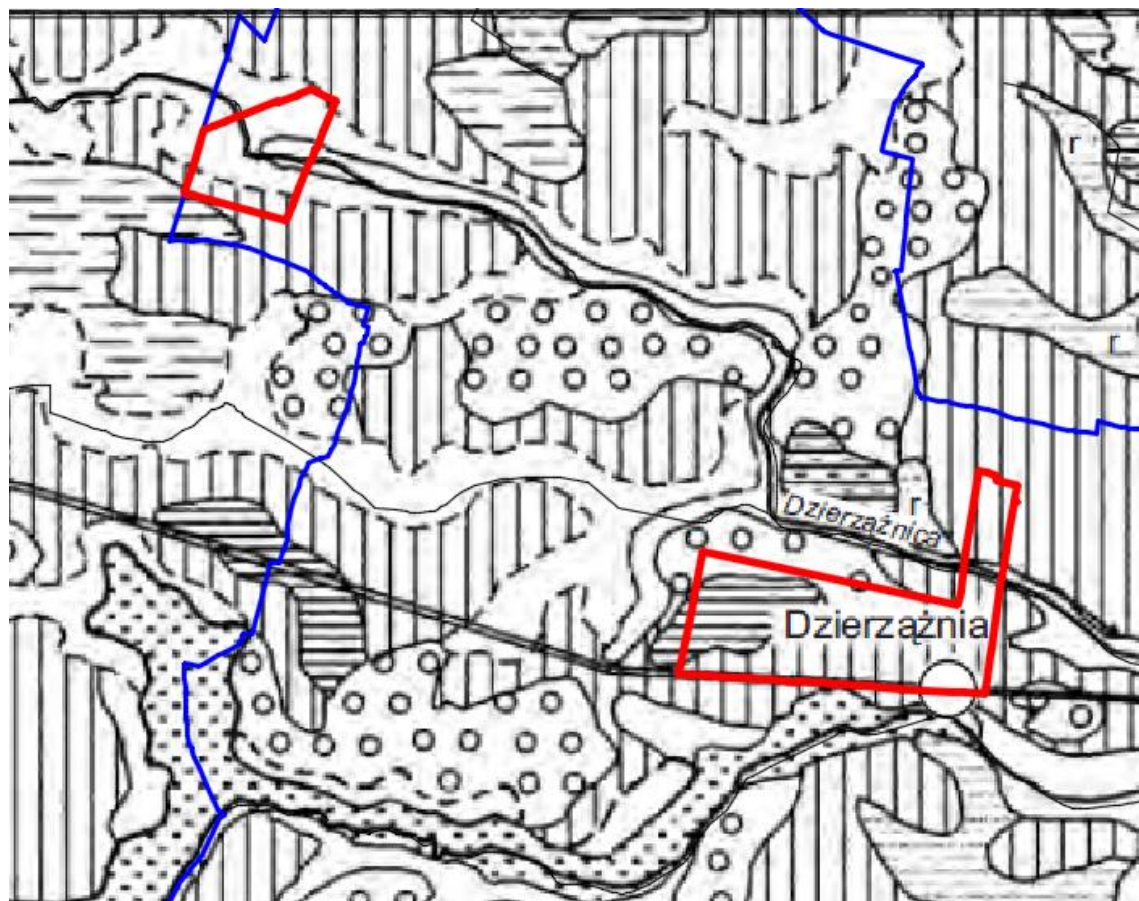

Rysunek 9. Mapa rastrowa obszaru opracowania ekofizjograficznego - teren B

Źródło: <http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/>

Zgodnie ze Szkicem geomorfologicznym 1:100 000 pochodzącym z Objasnień do Szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50 000 Ark. Bulkowo (446) Tablica I teren A - położony jest na formach lodowcowych - wysoczyźnie morenowej płaskiej, formach wodnolodowcowych kemach i równinach sandrowych w ogólności oraz formach rzecznych dnach dolin rzecznych; teren B - położony jest na formach lodowcowych - wysoczyźnie morenowej płaskiej oraz formach rzecznych - dnach dolin rzecznych.

Położenie obszaru opracowania na tle szkicu geomorfologicznego przedstawia poniższy Rysunek.

Formy lodowcowe

Wysoczyzna morenowa płaska

Moreny czołowe:

a. akumulacyjne

b. spiętrzone

Zagłębienia końcowe (wytopiskowe)

Formy utworzone w strefie martwego lodu

Moreny martwego lodu

Formy wodnolodowcowe

Równiny sandrowe w ogólności

Formy akumulacji szczelinowej

Kemy

Zagłębienia powstałe po martwym lodzie

Formy rzeczne

Dna dolin rzecznych

Formy denudacyjne

Równiny denudacyjne

Moreny czołowe przekształcone peryglacjalnie

Dolinki denudacyjne

Formy jeziorne

Stare dna jezior

Formy utworzone przez roślinność

Równiny torfowe

Formy antropogeniczne

Piaskownie-żwirownie (PŻ),
piaskownie (P), torfianki (T)

Rysunek 10. Szkic geomorfologiczny dla obszaru mpzp - teren A i B

Źródło: Objasnienia do Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50 000, Arkusz Bulkowo (446)

3.3. Budowa geologiczna

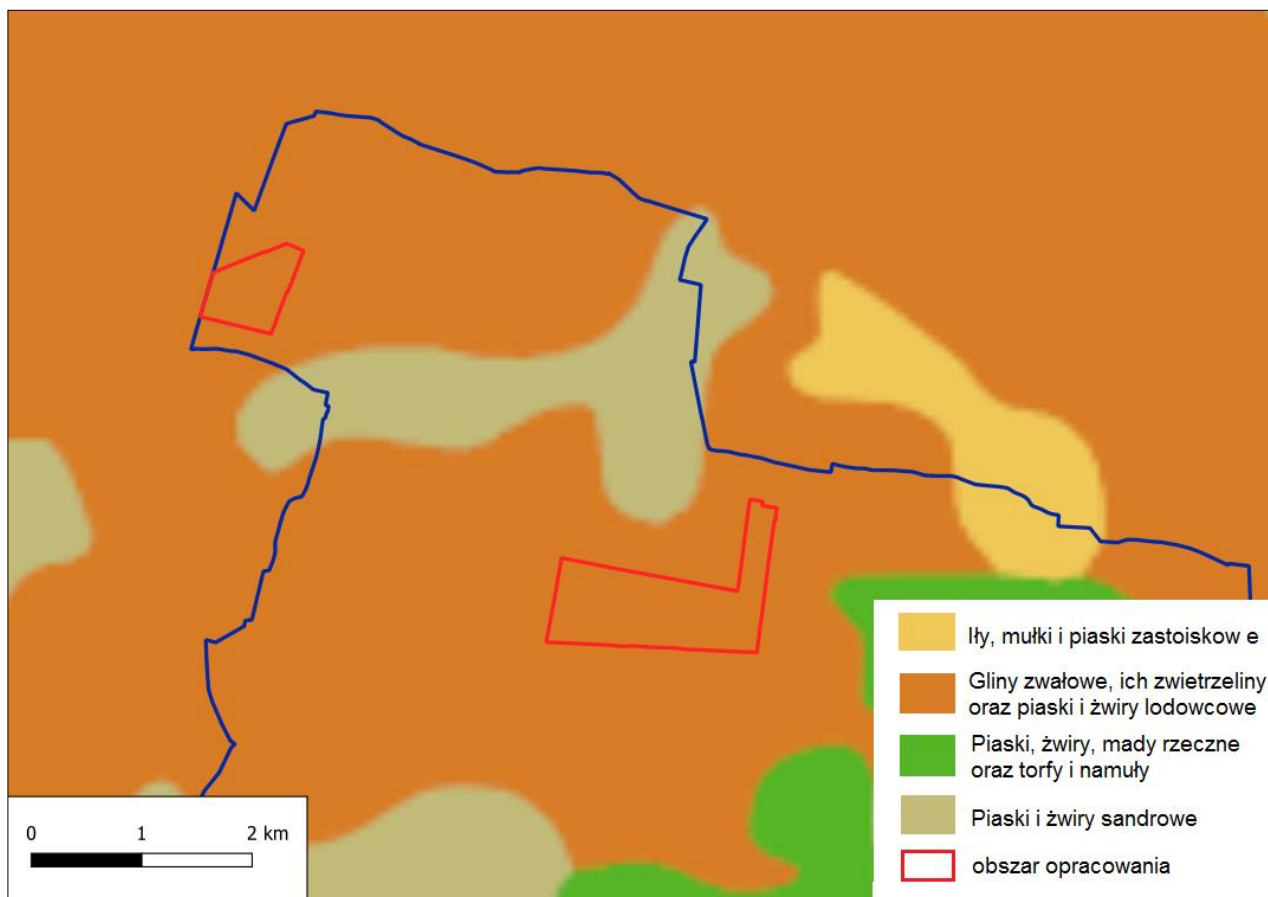
Obszar gminy pokryty jest utworami czwartorzędowymi. Największe powierzchnie pokrywają gliny zwałowe (morenowe) oraz piaski lodowcowe. Pod względem wiekowym odpowiadają one stadiówi północnomazowieckiemu zlodowacenia środkowopolskiego. Ich miąższość wynosi kilkanaście metrów. W rejonie Sarnowa oraz na północ od doliny Płonki odsłaniają się utwory zastoiskowe (iły i mułki o miąższości kilkanaście metrów). Niewielkie płyty piasków i żwirów występują w rejonie Wilamowic.

Całkowita miąższość utworów czwartorzędowych wynosi ok. 70-100 m. Niżej występujące utwory trzeciorzędowe mają około 150-200 m miąższości, są to:

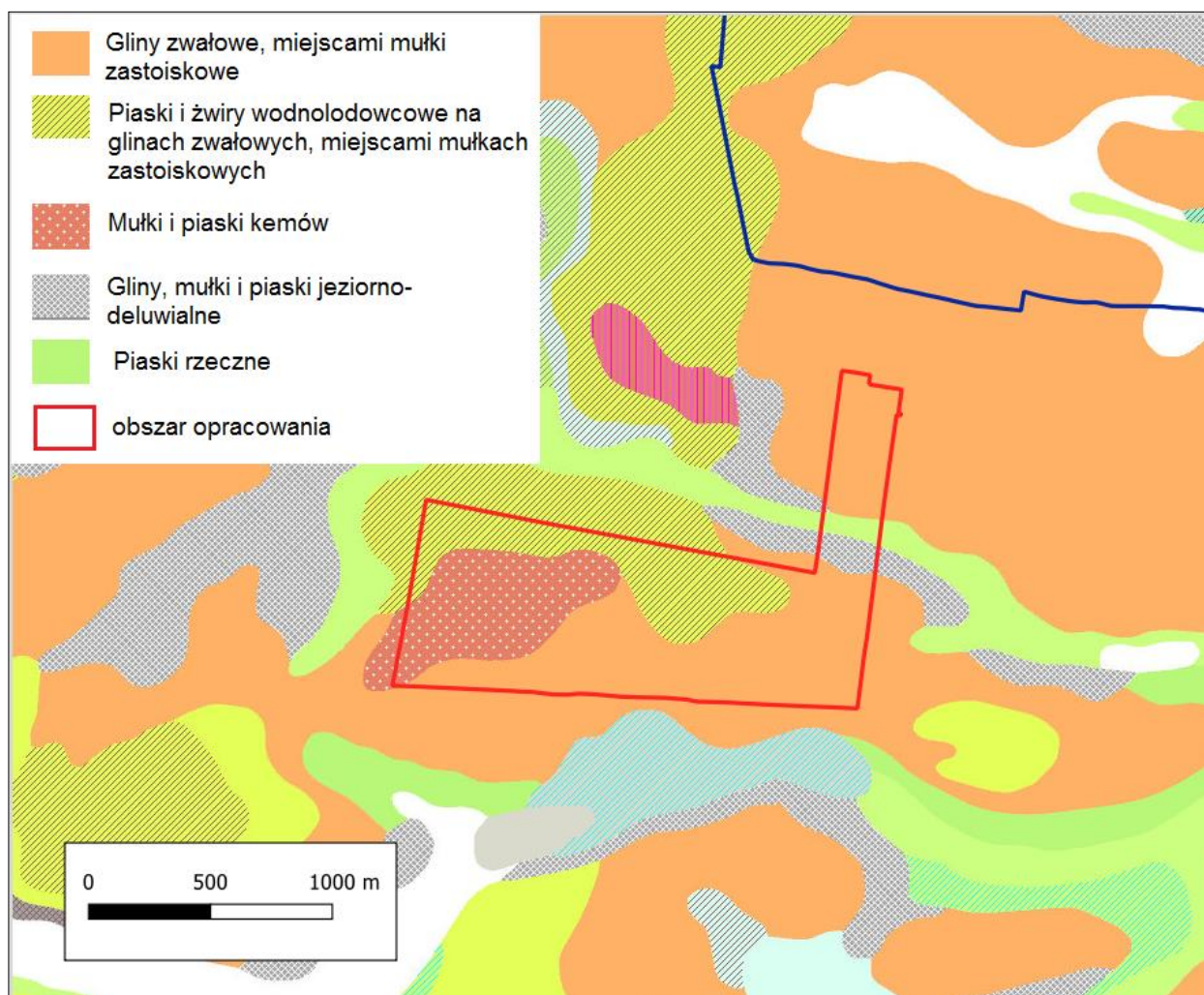
- utwory plioceńskie o zmiennej miąższości,
- utwory mioceńskie o miąższości ok. 50 m,
- utwory oligoceńskie o miąższości 40-50m.

Strop utworów mezozoicznych znajduje się na głębokości ok. 250 m, a ich spąg na głębokości ok. 3000-3100 m. Podłoże obszaru gminy w większości budują grunty nośne. Grunty słabonośne, nie nadające się do bezpośredniego posadowienia fundamentów, występują jedynie w obrębie obniżen terenu i dolin rzecznych.

Zgodnie z mapą geologiczną obszar analizy teren A i B znajdują się na glinach zwałowych, ich zwietrzelinach oraz piaskach i żwirach lodowcowych; zlodowacenia Środkowopolskiego. Położenie obszaru opracowania ekofizjograficznego na tle mapy geologicznej przedstawia poniższy Rysunek.

Rysunek 11. Mapa geologiczna dla obszaru opracowania
Źródło: www.bazagis.pgi.gov.pl

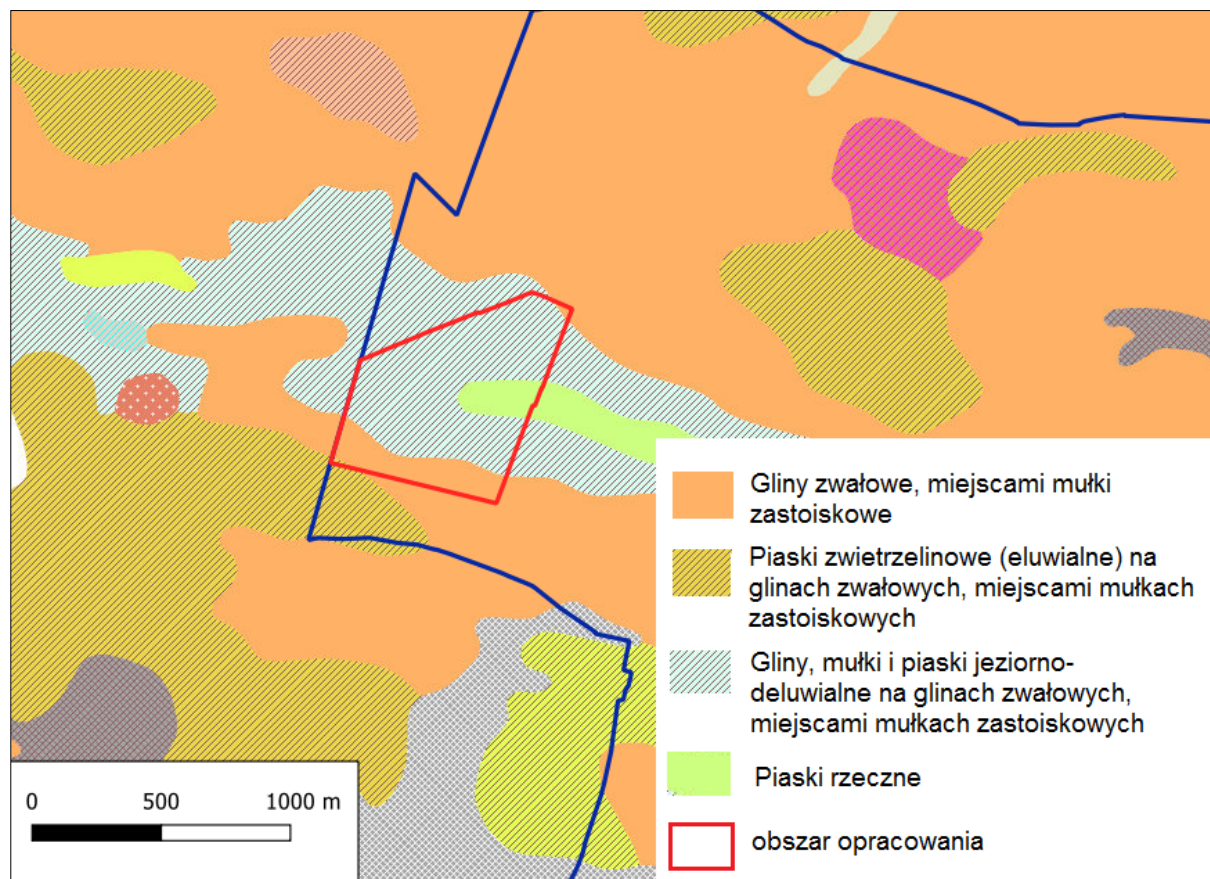
Rysunek 12. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski dla obszaru mpzp - teren A
Źródło: Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50 000, Arkusz Bulkowo (Bodzanów) (446)

Zgodnie ze Szczegółową Mapą Geologiczną w skali 1:50 000 Bulkowo (Bodzanów) (446), na terenie opracowania A najliczniej występują gliny zwałowe, miejscami mułki zastoiskowe, stadiału środkowego oraz mułki i piaski kemów, a także piaski i żwiry wodnolodowcowe na glinach zwałowych, miejscami mułkach zastoiskowych.

Zgodnie ze Szczegółową Mapą Geologiczną Polski 1:50 000 Arkusz Bulkowo (Bodzanów) 446 teren objęty mpzp - teren A położony jest na:

Litologia	Geneza	Stratygrafia
Gliny zwałowe, miejscami mułki zastoiskowe	osady lodowcowe (morenowe, glacialne)	stadiał środkowy
Piaski i żwiry wodnolodowcowe na glinach zwałowych, miejscami mułkach zastoiskowych	osady wodnolodowcowe (fluwioglacjalne, rzeczno-lodowcowe, sandrowe)	stadiał środkowy
Mułki i piaski kemów	-	stadiał środkowy

Gliny, mułki i piaski jeziorno-deluwialne	osady jeziorno-deluwialne	czwartorzęd
Piaski rzeczne	osady rzeczne (fluwialne, aluwialne)	holocen

Rysunek 13. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski dla obszaru mpzp - teren B
Źródło: Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50 000, Arkusz Bulkowo (Bodzanów) (446)

Zgodnie ze Szczegółową Mapą Geologiczną w skali 1:50 000 Bulkowo (Bodzanów) (446), na terenie opracowania B najliczniej występują gliny, mułki i piaski jeziorno-deluwialne na glinach zwałowych, miejscami mułkach zastoiskowych wykształconych w czwartorzędzie.

Zgodnie ze Szczegółową Mapą Geologiczną Polski 1:50 000 Arkusz Bulkowo (Bodzanów) 446 teren objęty mpzp - teren B położony jest na:

Litologia	Geneza	Stratygrafia
Gliny, mułki i piaski jeziorno-deluwialne na glinach zwałowych, miejscami mułkach zastoiskowych	osady jeziorno-deluwialne	czwartorzęd
Piaski rzeczne	osady rzeczne (fluwialne, aluwialne)	holocen
Piaski zwietrzelinowe (eluwialne) na glinach zwałowych, miejscami mułkach zastoiskowych	osady zwietrzelinowe (eluwialne)	czwartorzęd
Gliny zwałowe, miejscami mułki zastoiskowe	osady lodowcowe (morenowe, glacialne)	stadiał środkowy

3.4. Warunki podłoża budowlanego na podstawie Objasnień do Mapy Geośrodowiskowej Polski Arkusz Bulkowo

Warunki podłoża budowlanego na obszarze arkusza Bulkowo opracowano na podstawie mapy geologicznej (Kacprzak, Lisicki, 2000), w nawiązaniu do rzeźby i hydrografii terenu (mapy topograficzne i zwiad terenowy). Z waloryzacji geologiczno-inżynierskiej wyłączono kompleksy leśne, obszary gleb chronionych (grunty rolne klasy I-IVa i gleby pochodzenia organicznego) oraz obszary zwartej zabudowy. Rejony wyłączone z waloryzacji w sumie stanowią około 75 % obszaru arkusza.

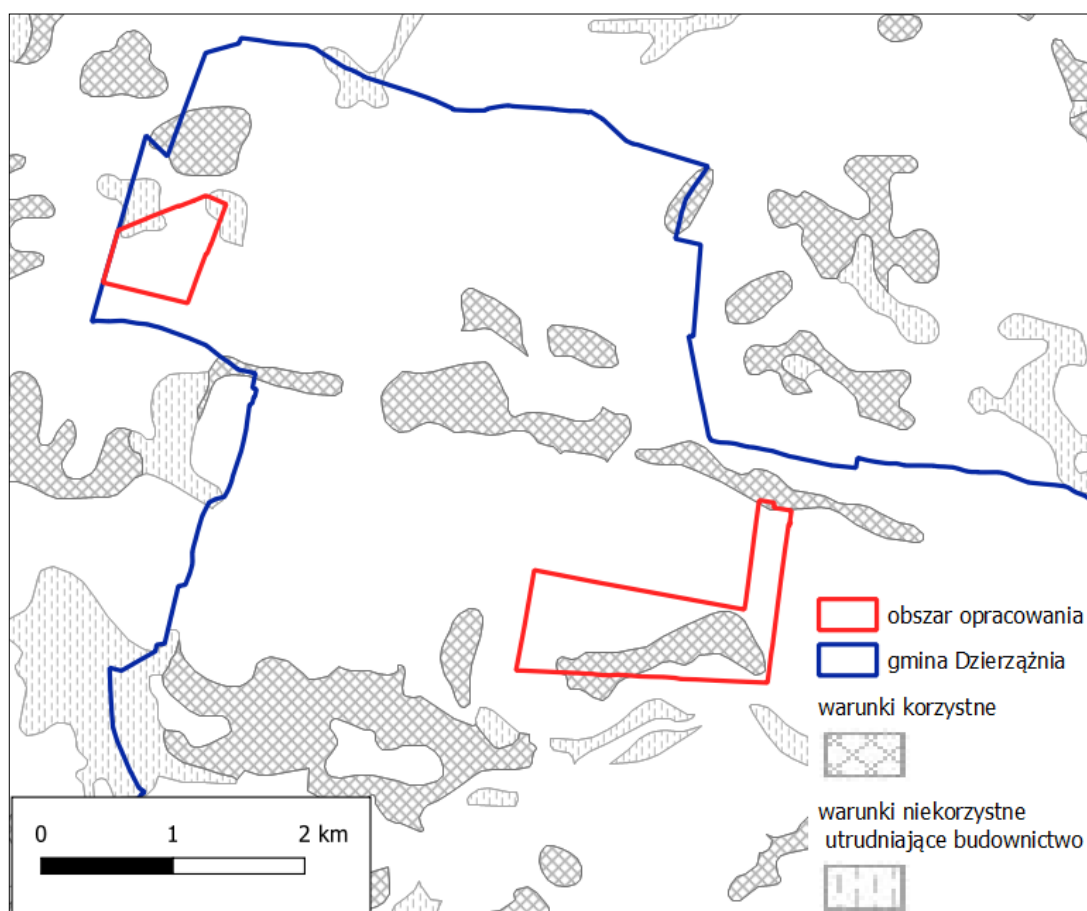
Do obszarów o korzystnych warunkach budowlanych zaliczono tereny występowania gruntów spoistych: zwartych, półzwartych i twardoplastycznych oraz gruntów niespoistych, najczęściej średniozagęszczonych i zagęszczonych, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, a głębokość występowania wód gruntowych przekracza 2 m p.p.t.

Obszary zaklasyfikowane do tej kategorii obejmują tereny występowania gruntów niespoistych piaszczystych wodnolodowcowych (żwiry, piaski grube, średnie, drobne, miejscami pylaste) z okresu zlodowaceń środkowopolskich (głównie zlodowacenie warty). Tereny należące do korzystnych warunków budowlanych obejmują także obszary zbudowane z gruntów spoistych mało skonsolidowanych. Są to osady występujące najczęściej w stanie twardoplastycznym i półzwartym, zastoiskowe i morenowe (iły zastoiskowe, gliny) akumulowane w czasie zlodowaceń środkowopolskich (głównie zlodowacenia warty).

Obszary o warunkach korzystnych dla budownictwa występują praktycznie na całym obszarze arkusza, zwłaszcza w zachodniej, północnej i centralnej części. Największe rozprzerzenie opisane warunki budowlane mają w rejonach miejscowości: Łubki Nowe, Sarzyn, Bromierzyk Nowy, Fałęciny i Kucice.

Obszarami o warunkach niekorzystnych dla budownictwa są rejony występowania gruntów słabonośnych (głównie namulów organicznych i piasków aluwialnych) oraz miejsca podmokłe i zabagnione, gdzie zwierciadło wody podziemnej na znacznym terenie stabilizuje się płycej niż 2 m p.p.t. Warunki takie panują na obszarach podmokłych w rejonie: Danisze-wa, Sadkowa, Zdziar Wielkich oraz w dolinach rzek: Płonki, Żurawianki i Moltawy. W rejonach tych występują grunty organiczne i jednocześnie płytko położone zwierciadło wód gruntowych, co powoduje niekorzystne warunki geologiczno-inżynierskie i wymaga specjalnych zabiegów przy prowadzeniu robót budowlanych (np. wymiana gruntu, odwodnienie) [Objasnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:50 000 Arkusz Bulkowo 446].

Zgodnie z Mapą Geośrodowiskową Polski na terenie A występują częściowo warunki korzystne dla budownictwa, a na terenie B występują niewielkie obszary o niekorzystnych warunkach do posadowienia budynków.

Rysunek 14. Warunki podłoża budowlanego na terenie opracowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie Mapy Geośrodowiskowej Polski 1:100 000, Arkusz Bulkowo

3.5. Gleby

Powierzchnię Gminy można podzielić w zależności od przeznaczenia na następujące kategorie: grunty rolne 88%, lasy – 3,4 % oraz inne 8,6 % całkowitej powierzchni Gminy. Większość gruntów rolnych w rejonie Gminy zostały zaliczone do kompleksów glebowych dobrych (III a, III b i IV klasy bonitacyjnej), stanowiących około 75% gruntów użytkowanych rolniczo. Żyzność gleb i warunki klimatyczne stały się atutem, który przyczynił się do rozwoju rolnictwa jako głównego źródła dochodu.

W środkowej części gminy oraz w rejonach wsi Sarnowo Nowe, Pomianowo, Wilamowice występują gleby lżejsze i mniej urodzajne od poprzednich wytworzone z piasków i piasków gliniastych lekkich zalegające na zwięźlejszym podłożu oraz gleby wytworzone z glin spłaszczonych i piasków gliniastych. Są to gleby dość wrażliwe na suszę (bardziej przepuszczalne), przeważnie zakwaszone. Zaliczane są do kompleksów żytniego dobrego i żytniego słabego, a w klasyfikacji bonitacyjnej przeważnie do klasy IVa i IVb rzadziej do klasy V.

Gleby wytworzone z piasków różnoziarnistych stanowią niewielki udział gruntów ornych i skupione są w rejonach wsi: Kadłubowo, Kucice i Przemkowo. Są to gleby bielcowe i brunatne właściwe, w wierzchnich warstwach o składzie piasku lekkiego i słabogliniastego lekkiego.

Zaliczane są do kompleksu 6-żytniego słabego i 7-żytniego bardzo słabego, a w klasyfikacji bonitacyjnej przeważnie do klasy V i VI rzadziej do klasy IVb.

W dolinach rzecznych i zagłębieniach bezodpływowych występują obok czarnych ziem płytkie gleby pobagienne (murszowate napiaskowe) i płytkie gleby torfowe. Gleby te użytkowane są jako łąki i pastwiska.

Gmina została zaliczona do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania ONW.

Wg mapy glebowo - rolniczej na terenie A znajdują się następujące kompleksy:

- TzA - gleby bielcowe i pseudobielcowe na piaskach gliniastych lekkich,
- 5Bw pgl kompleks żytni dobry na glebach brunatnych wyługowanych i brunatnych kwaśnych,
- 6Bw kompleks żytni słaby na glebach brunatnych wyługowanych i brunatnych kwaśnych,
- 4A pgl kompleks żytni bardzo dobry (pszenno - żytni) na glebach bielcowych i pseudobielcowych,
- 2 Dz pgmp kompleks pszenno - żytni dobry na czarnych ziemiach zdegradowanych i glebach szarych,
- 3zM użytki zielone słabe i bardzo słabe na glebach murszowo - mineralnych i murszowatych,
- 2 zM użytki zielone średnie na glebach murszowo - mineralnych i murszowatych,
- TzA pgm tereny zabudowane na glebach bielcowych i pseudobielcowych.

Na terenie A występują następujące użytki gruntowe: RIIIa, RIIIb, RIVa, RIVb, RV, ŁV, PsIV, PsV, S-RV, LsV, Wsr-ŁIV, Wsr-ŁV, Br-RIIIb, Br-RIVa, Br-RIVb, Br-RV, B, Bi, dr, N i inne.

Źródło: <http://msip.wrotamazowska.pl//>

- 5 Bw pgl kompleks żytni dobry na glebach brunatnych wylugowanych i brunatnych kwaśnych,
- 4A pgm kompleks żytni bardzo dobry (pszenno-żytni) na glebach bielcowych i pseudobielcowych,
- 2D glp kompleks pszenney dobry na czarnych ziemiach właściwych,
- 8D glp kompleks zbożowo-pastewny mocny na czarnych ziemiach właściwych,
- 2zM użytki zielone średnie na glebach murszowo-mineralnych i murszowatych,
- 2Dz glp kompleks pszenney dobry na czarnych ziemiach zdegradowanych i glebach szarych,
- Tz Dz glp tereny zabudowane na czarnych ziemiach zdegradowanych i glebach szarych.

26

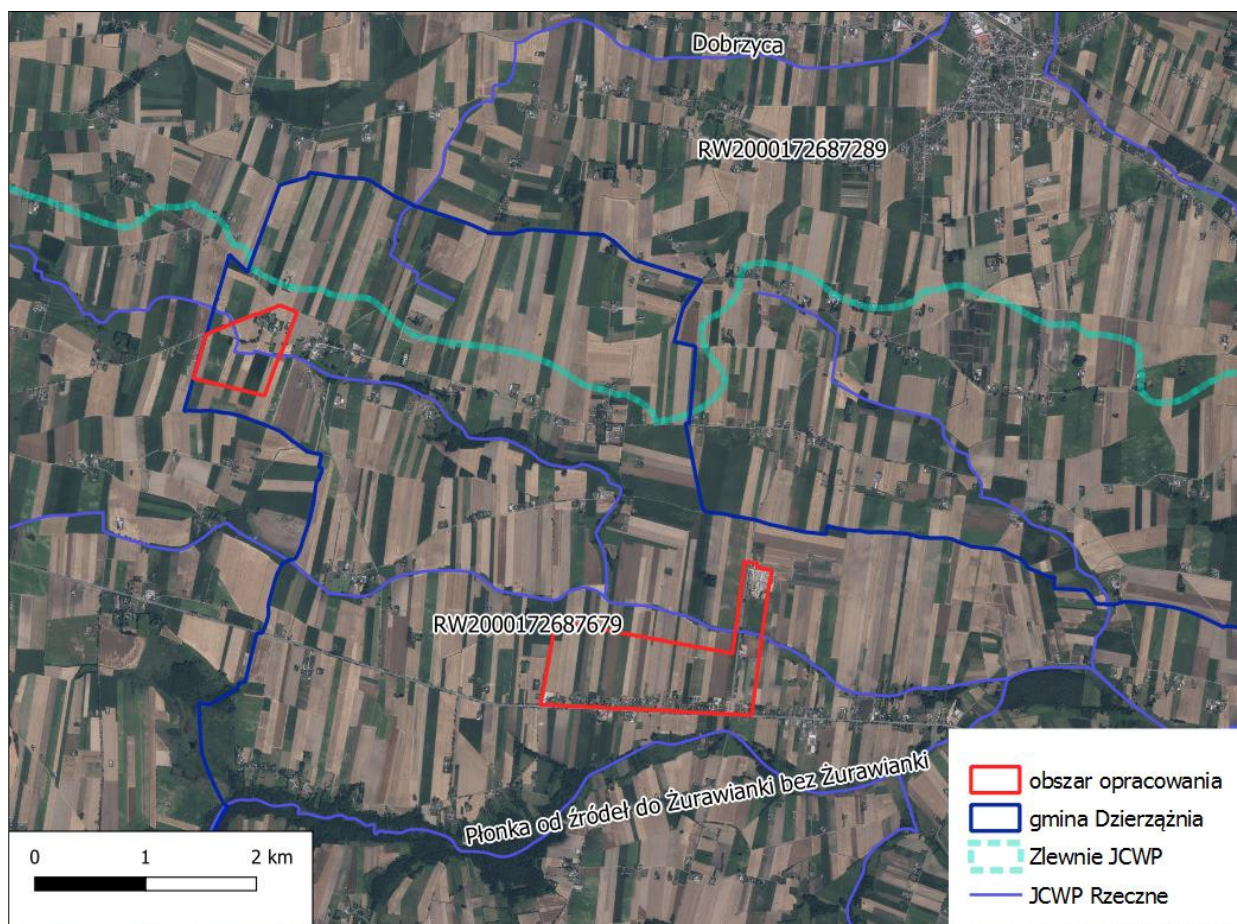
Wschodnią granicę gminy stanowi Żurawianka płynąca południkowo z południa na północ. W okolicy Przemkowa łączy się z Żurawianką II, po czym poza opracowywanym terenem, w okolicy Płońska uchodzi do Płonki stanowiąc jej prawostronny dopływ. Całkowita długość wynosi 26,78 km, natomiast powierzchnia zlewni 177,7 km².

Jednym z większych lewobrzeżnych dopływów Płonki jest ciek Dzierżążnica, o długości 13,9 km i powierzchni zlewni 38,9 km². Przepływa z północno-zachodniej na północno-wschodnią część gminy.

Wymienione cieki posiadają z reguły płaskie, podmokłe dna oraz łagodne zbocza. Szerokość den dolin z reguły mieści się w granicach 150-200 m, a jedynie lokalnie rzeka Płonka na wysokości miejscowości gminnej osiąga szerokość 350 m. Zlewnie wymienionych rzek już w obecnym stanie zagospodarowania należą do zlewni zagrożonych deficytem wód powierzchniowych.

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) - oznacza oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak:

- jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny,
- sztuczny zbiornik wodny,
- struga, strumień, potok, rzeka, kanał, lub ich części,
- morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub przybrzeżne.

Rysunek 17. Mapa hydrologiczna z podziałem na zlewnie jednolitych części wód we fragmencie terenu Gminy Dzierżążnia

Źródło: www.kzgw.gov.pl

Przez obszar opracowania ekofizjograficznego teren A i B przepływa jcw rzeczna Płonka od źródeł do Żurawianki bez Żurawianki PLRW2000172687679. Teren opracowania położone są w zlewni o kodzie RW2000172687679. Położenie terenu analizy na tle jcwpc rzecznych i zlewni jcwpc przedstawia powyższy rysunek.

Tabela 2. Cele środowiskowe dla JCWP rzecznych przepływających przez teren opracowania

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Cel środowiskowy	
		Stan lub potencjał ekologiczny	Stan chemiczny
PLRW2000172687679	Płonka od źródeł do Żurawianki bez Żurawianki	Dobry stan ekologiczny	Dobry stan chemiczny

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Tabela 3. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP rzecznych przepływających przez teren opracowania

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Czy JCWP jest monitorowana?	Stan JCW	Aktualny stan lub potencjał JCW	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLRW2000172687679	Płonka od źródeł do Żurawianki bez Żurawianki	niemonitorowana	naturalna	zły	zagrożona

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Tabela 4 Zestawienie JCWP rzeczny w sąsiedztwie obszaru opracowania ze wskazaniem odstępstw oraz ich uzasadnienie

Kod JCWP	Odstęstwo	Typ odstępstwa	Termin osiągnięcia dobrego stanu	Uzasadnienie odstępstwa
PLRW2000172687679	tak	przedłużenie terminu osiągnięcia celu: - brak możliwości technicznych, - dysproporcjonalne koszty	2021	Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z prowadzonymi w latach 2014-2015 badaniami monitoringowymi możliwe będzie w roku 2016 przeprowadzenie oceny rzeczywistego stanu i zagrożenia JCWP. W przypadku potwierdzenia złego stanu wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Wody podziemne

Z rozpoznania warunków hydrogeologicznych wynika, że na terenie gminy Dzierżążnia główny poziom wodonośny występujący na głębokości 20-50 m, związany jest z utworami czwartorzędowymi - piaskami oraz piaskami i żwirami. Miąższość warstw wodonośnych jest zróżnicowana - od 2 do kilkudziesięciu metrów.

Zasoby wód podziemnych w części środkowej i południowo-wschodniej gminy są o wydajności 10-40 m³/godz/otwór, w części południowo-zachodniej 40-100 m³/godz/otwór. Natomiast w części północnej możliwość uzyskania wydajności 10 m³/godz. z pojedynczego otworu, świadczy o deficycie wód podziemnych w tym rejonie.

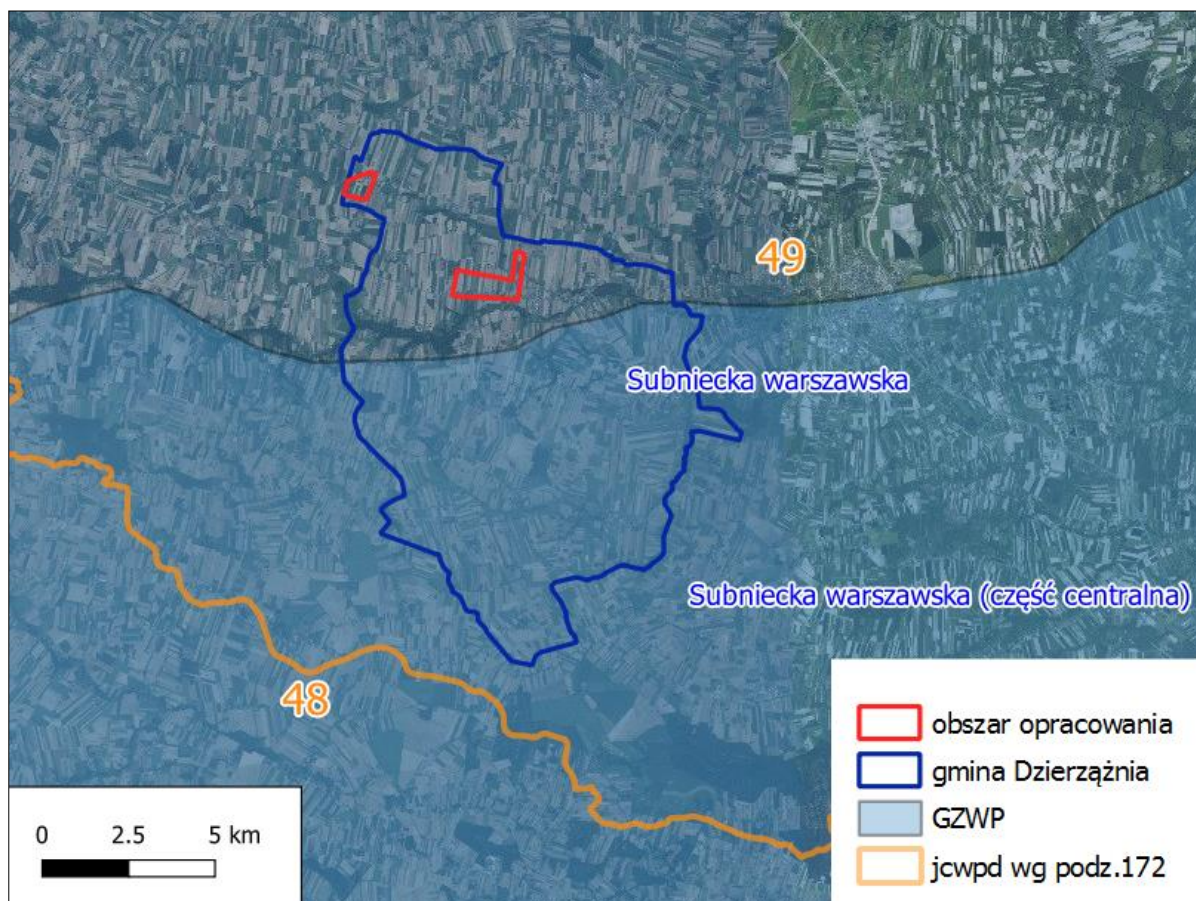
Największe potencjalne wydajności możliwe do uzyskania z pojedynczych ujęć mogą przekroczyć wartość 100 m³/godz. Taka sytuacja ma miejsce w rejonie Sarnowa-Daniszewa-Rogowa, gdzie stwierdzono istnienie kopalnej doliny zasobnej w wodę podziemną.

W związku ze zróżnicowanym wykształceniem osadów czwartorzędu nieomal na całym obszarze ich zalegania istnieją warunki do obecności kilku poziomów wodonośnych. Występuje jedna, dwie lub lokalnie trzy warstwy wodonośne. Wody podziemne charakteryzują się zarówno swobodnym (wody gruntowe), jak i napiętym (wody wgłębne) lustrem wody. Swobodne zwierciadło wód gruntowych cechuje utwory przepuszczalne, nieograniczone od stropu występowaniem osadów nieprzepuszczalnych (glin, ilów).

Drugi poziom wodonośny ujmowany przez studnie głębinowe, występuje na zróżnicowanej głębokości, najczęściej ca 50 m ppt. Stanowi on źródło zaopatrzenia w wodę wodociągów zbiorowych. Jakość wód z utworów czwartorzędowych jest średnia w północno-zachodniej części gminy, natomiast w części południowo-wschodniej występuje obszar o wodach niskiej jakości wymagających uzdatniania.

Wody podziemne na terenie opracowania ekofizjograficznego terenie A i B należą do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 Subniecka warszawska. Zbiornik nie posiada szczegółowej dokumentacji hydrogeologicznej. Słabo rozpoznany zbiornik wód podziemnych w utworach trzeciorzędowych GZWP Subniecka warszawska jest to największy zbiornik wód artezyjskich w Polsce.

- ❖ **GZWP Nr 215** - Subniecka warszawska (Tr), o powierzchni ok 51 000 km², mieści się w obrębie regionu I mazowieckiego. W obrębie zbiornika Subniecki warszawskiej 2760 km² objętych jest ochroną, w tym 1060 km² to obszary najwyższej ochrony (ONO), a 1700 km² to obszary wysokiej ochrony (OWO). GZWP 215 występuje w utworach trzeciorzędowych i ma porowy charakter ośrodka.

Rysunek 18. Lokalizacja GZWP oraz JCWPd na terenie objętym opracowaniem
Źródło: <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd)

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej, **jednolite części wód podziemnych** - (groundwater bodies) obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Znaczący przepływ wód podziemnych wg RDW jest to taki przepływ, którego nie osiągnięcie na granicy JCWPd z wodami powierzchniowym lub z ekosystemem lądowym powodowałoby znaczące pogorszenie ekologicznej lub chemicznej jakości wód powierzchniowych lub znaczną szkodę dla bezpośrednio zależnego od wód podziemnych ekosystemu lądowego. Pobór wód podziemnych znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę do spożycia jest to pobór wynoszący średnio ponad 10 m³/d albo pobór zaopatrujący co najmniej 50 osób.

Obszar opracowania ekofizjograficznego położony jest w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych nr 49. Położenie obszaru analizy na tle JCWPd oraz na tle GZWP przedstawia powyższy Rysunek.

Znaczący przepływ wód podziemnych wg RDW jest to taki przepływ, którego nie osiągnięcie na granicy JCWPd z wodami powierzchniowym lub z ekosystemem lądowym powodowałoby znaczące pogorszenie ekologicznej lub chemicznej jakości wód powierzchniowych lub znaczną szkodę dla bezpośrednio zależnego od wód podziemnych ekosystemu lądowego. Pobór wód podziemnych znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę do

spożycia jest to pobór wynoszący średnio ponad 10 m³/d albo pobór zaopatrujący co najmniej 50 osób.

Celem środowiskowym dla JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny, charakteryzowany wartościami wskaźników zgodnie z rozporządzeniem o ocenie wód podziemnych. Stan ilościowy obrazuje wpływ poboru wody na części wód podziemnych. Natomiast stan chemiczny odnosi się do parametrów fizykochemicznych wód podziemnych (zarówno traktowanych jako zanieczyszczenia, jak i skażenie). Określenie celów środowiskowych dla wód podziemnych zostało wykonane na podstawie corocznych wyników oceny stanu obejmujące stan chemiczny i ilościowy opracowany w ramach PMŚ.

Celem środowiskowym dla jednolitych części wód podziemnych jest:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogorszenia się stanu części wód podziemnych (z zastrzeżeniami wymienionymi w RDW),
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem, a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka.

Odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych (derogacje)

Dyrektywa przewiduje odstępstwa od założonych celów środowiskowych, jeżeli ich osiągnięcie dla danej części wód w ustalonym terminie nie będzie możliwe z określonych przyczyn.

W myśl art. 4 RDW, odstępstwa zdefiniowane są następująco:

- odstępstwa czasowe – dobry stan wód może zostać osiągnięty do roku 2021 lub najpóźniej do 2027 (art. 4.4 RDW),
- ustalenie celów mniej rygorystycznych (art. 4.5 RDW),
- czasowe pogorszenie stanu wód (art. 4.6 RDW),
- nieosiągnięcie celów ze względu na realizację nowych inwestycji (art. 4.7 RDW).

Odstępstwa czasowe, czyli przedłużenie terminu realizacji zadań RDW do 2021 lub 2027 roku, można wyznaczyć dla części wód ze względu na:

- brak możliwości technicznych wdrażania działań,
- dysproporcjonalne koszty wdrożenia działań,
- warunki naturalne niepozwalające na poprawę stanu części wód.

Dążenie do osiągnięcia celów mniej rygorystycznych jest możliwe dla tych części wód, które zostały zmienione w wyniku działalności człowieka w taki sposób, że doprowadzenie ich do stanu (potencjału) dobrego jest niemożliwe ze względu na:

- brak możliwości technicznych wdrożenia działań,
- dysproporcjonalne koszty wdrożenia działań.

RDW dopuszcza wyznaczenie derogacji dla jednolitych części wód również w sytuacji, gdy osiągnięcie celów jest niemożliwe w wyniku:

- nowych zmian w charakterystykach fizycznych jednolitych części wód,
- nowych form zrównoważonej działalności gospodarczej człowieka.

Tabela 5. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd znajdujących się na terenie opracowania

Kod JCWPd	Czy JCWP jest monitorowana?	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW200049	monitorowana	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Tabela 6. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 49

Piętro czwartorzędowe	Poziom Q ₁ (poziom przypowierzchniowy moren czołowych i wałów kemowych)	Charakterystyka pięter wodonośnych (od powierzchni terenu)			
		Stratygrafia	Litologia	Charakterystyka wodonośca	
		czwartorzęd	piaski	porowy	
		Charakter zwierciadła wody	Głębokość występowania warstw wodonośnych poziomu; od – do [m]		
		częściowo napięte	5-150		
		Parametry hydrogeologiczne warstwy wodonośnej			
		miąższość od –do	wsp. filtracji od -do	przewodność	odsączalność/ zasobność sprężysta średnia
		[m]	[m/h]	[m ² /h]	
		4-80	0.12-4.2	0.42-625	bd
	Poziom Q ₂ (poziom basenu sedimentacyjnego i dolin kopalnych)	Stratygrafia	Litologia	Charakterystyka wodonośca	
		czwartorzęd	piaski	porowy	
		Charakter zwierciadła wody	Głębokość występowania warstw wodonośnych poziomu; od – do [m]		
		napięte	50-215		
		Parametry hydrogeologiczne warstwy wodonośnej			
		miąższość od –do	wsp. filtracji od -do	przewodność	odsączalność/ zasobność sprężysta średnia
		[m]	[m/h]	[m ² /h]	
		5-80	0.2-1.3	2.5-66.7	bd
		Typy chemiczne wód podziemnych (naturalne/ odbiegające od typów naturalnych)			
		Typy naturalne:			
		HCO ₃ -Ca (wody wodorowęglanowo-wapniowe)			
		HCO ₃ -Ca-Mg (wody wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe)			
HCO ₃ -SO ₄ -Ca-Mg (wody wodorowęglanowo-siarczanowo-wapniowo-magnezowe)					
HCO ₃ -SO ₄ -Ca (wody wodorowęglanowo-siarczanowo-wapniowe)					
Typy odbiegające od naturalnych:					
HCO ₃ -SO ₄ -Cl-Ca (wody wodorowęglanowo-siarczanowo-chlorkowo-wapniowe)					
HCO ₃ -Ca-Na (wody wodorowęglanowo-wapniowo-sodowe)					

Źródło: pgi.gov.pl

Tabela 7. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 49

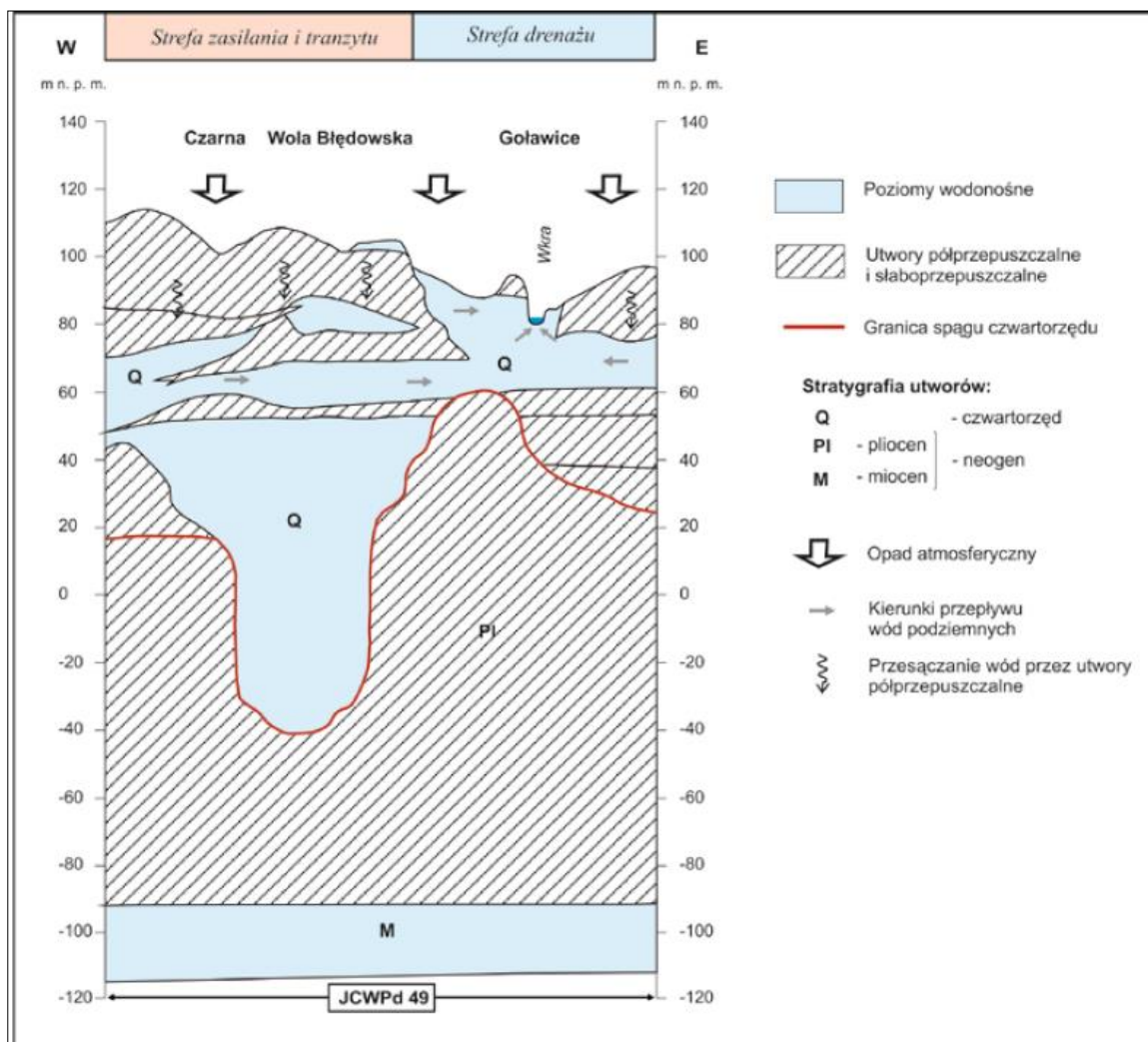
Piętro neogeńskie	Stratygrafia	Litologia	Charakterystyka wodonośca	
	miocen	piaski	porowy	
	Charakter zwierciadła wody	Głębokość występowania warstw wodonośnych poziomu; od – do [m]		
	napięte	150-250		
	Parametry hydrogeologiczne warstwy wodonośnej			
	miąższość od –do	wsp. filtracji od -do	przewodność	odsączalność/ zasobność sprężysta średnia
	[m]	[m/h]	[m ² /h]	
	7.5-20	0.08-0.42	1.21-6.25	bd
	Typy chemiczne wód podziemnych (naturalne/ odbiegające od typów naturalnych)			
	Typy naturalne: HCO ₃ -Ca (wody wodorowęglanowo-wapniowe), HCO ₃ -Ca-Mg (wody wodorowęglanowo-wapniowo-magnezowe), HCO ₃ -Ca-Na (wody wodorowęglanowo-wapniowo-sodowe)			

Zródło: pgi.gov.pl

Schemat krążenia wody w JCWPd nr 49

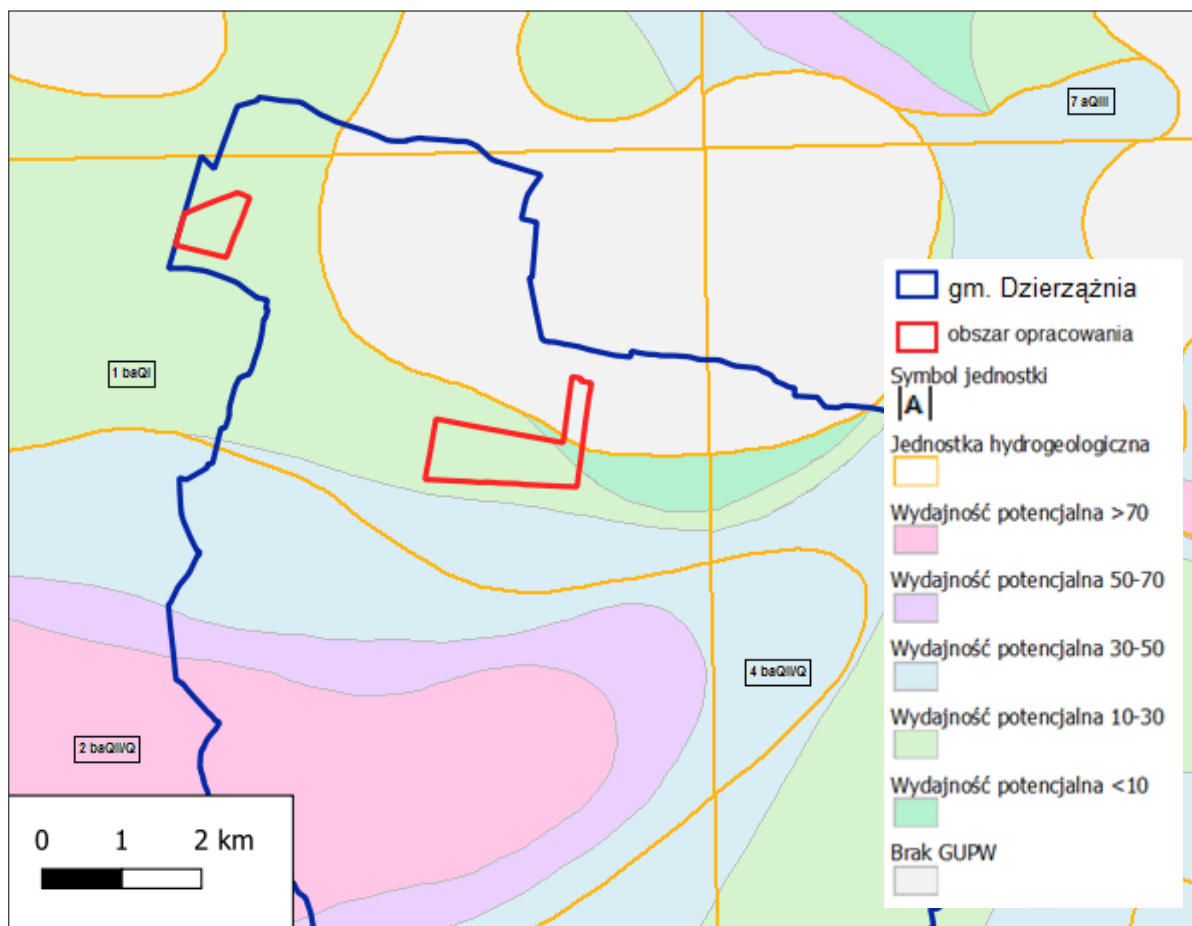
Główny poziom użytkowy Q1 jest zasilany pośrednio z poziomu przypowierzchniowego przez przesączanie wód infiltracyjnych przez osady półprzepuszczalne lub bezpośrednio przez opady atmosferyczne w strefach występowania okien hydrogeologicznych. Okna hydrogeologiczne pomiędzy poziomem przypowierzchniowym i poziomem użytkowym w utworach Q występują lokalnie, głównie w rejonie piaszczystych wałów moren czołowych w N części JCWPd. W części NW, W i centralnej główne poziomy użytkowe w utworach czwartorzędu (górny i dolny) są oddzielone od siebie warstwami glin zwałowych lub ilów zastoiskowych, uniemożliwiającymi bezpośredni kontakt hydrauliczny. Dolny poziom użytkowy (Q2) jest zasilany wodami przesączającymi się z warstw nadległych, a także regionalny, lateralny dopływ z N. Na pozostałym obszarze oba wymienione poziomy tworzą jeden poziom. W części N spływ wód podziemnych odbywa się w kierunku południowym z obszaru zasilania położonego na wzgórzach morenowych w N części JCWPd ku bazie drenażu jaką jest Wkra. Na pozostałym obszarze, dla pierwszego głównego poziomu wodonośnego bazą drenażu są dopływy Wkry. Zwierciadło poziomu górnego wody układa się współkształtnie do morfologii terenu. Generalnie zwierciadło wody w poziomach użytkowych ma charakter napięty (lokalnie swobodny) i stabilizuje się na zbliżonym poziomie.

Poziom przypowierzchniowy jest ściśle powiązany hydraulicznie z głównym, górnym poziomem wodonośnym, stanowi główne źródło alimentacji i zagrożenia zanieczyszczeniami dla głębiej położonych utworów wodonośnych.

Rysunek 19 Schemat krążenia wody w JCWPd nr 49
Źródło: pgi.gov.pl

Wydajność studni wierconej na większości terenu A wynosi od 10 do 30 m³/h, występują również mniejsze wydajności <10 m³/h oraz na części obszaru brak jest występowania GUPW. Na terenie B wydajność studni wierconej na całym obszarze wynosi od 10 do 30 m³/h. Wydajność potencjalną studni wierconej na części terenu gminy przedstawia poniższy *Rysunek*.

Rysunek 20 Wydajność potencjalna studni wierconej na terenie gminy Dzierżążnia

Źródło: www.epsh.pgi.gov.pl/

3.7 Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwisk ziemnych

Na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie wynika, że na terenie obszaru opracowania nie ma bezpośredniego zagrożenia powodziowego. W sąsiedztwie terenu A na południe od obszaru opracowania występuje tereny zagrożone powodzią:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego;
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat).

37

Na obszarze objętym opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wg Systemu Osłony Przeciwsuwiskowej nie znajdują się osuwiska ani tereny zagrożone osuwiskami.

3.8 Warunki klimatyczne

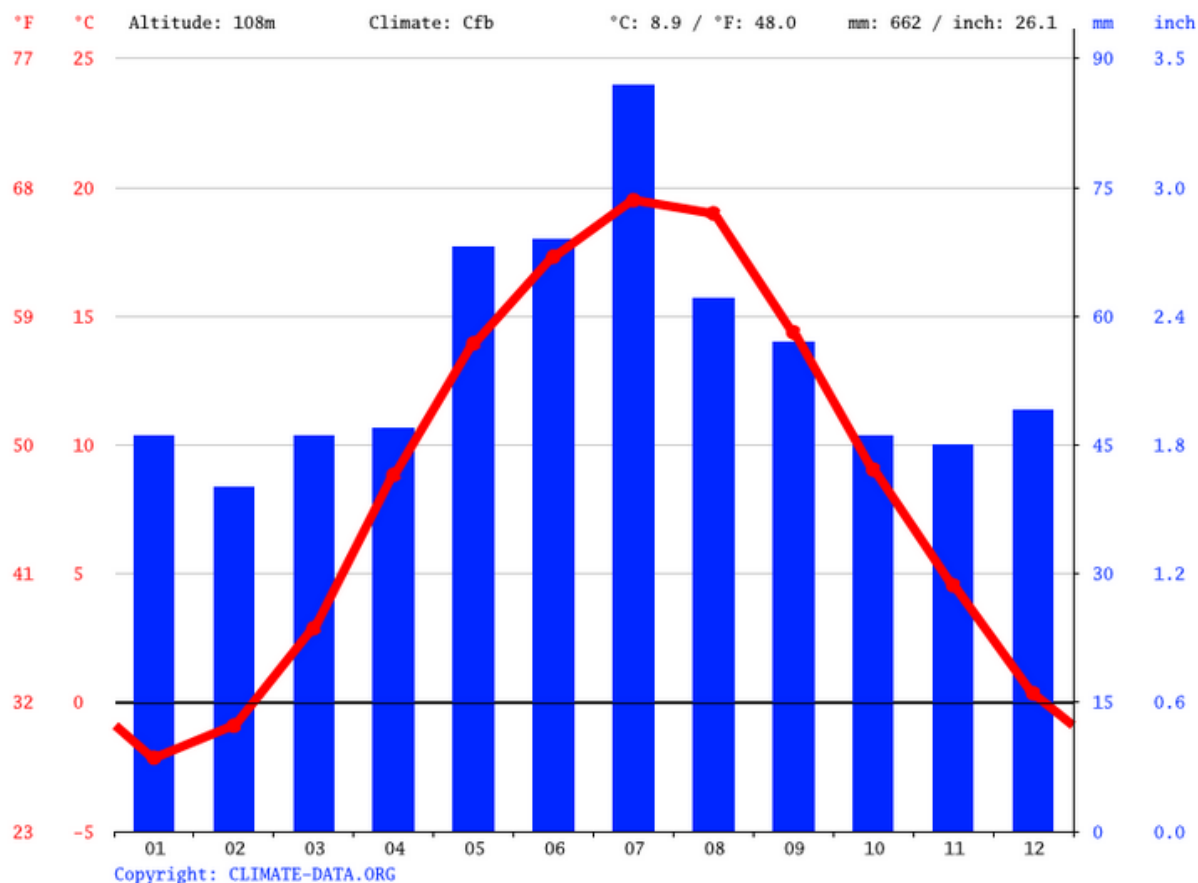
Gmina Dzierżążnia leży w obszarze charakteryzującym się najmniejszym w Polsce średnim opadem rocznym. Opad jest wyjątkowo niski gdyż utrzymuje się poniżej 500 mm, podczas gdy dla Polski przyjmuje się średnio 600 mm. Najniższy opad w ciągu roku notuje się zimą i na początku wiosny, natomiast najwyższy od maja do września z maksimum w lipcu. Korzystne jest, więc zjawisko, że najwyższe opady (ponad 60% sumy rocznej) notuje się w okresie wegetacyjnym.

Okres wegetacyjny (ze średnią temperaturą ponad 5⁰ C) jest stosunkowo długi, gdyż trwa 210 dni – zaczyna się średnio 5 IV i trwa do 31 X. Podana charakterystyka gminy odnosi się do jej części wyniesionej ponad doliny i lokalne obniżenia.

Na omawianym obszarze jest znaczna powierzchnia terenów o niekorzystnych warunkach termicznych. Należą do nich obszary dolin i obniżień bezodpływowych.

Tereny te stanowią miejsca akumulacji i zalegania chłodnego powietrza tzn. występowanie inwersji powietrza.

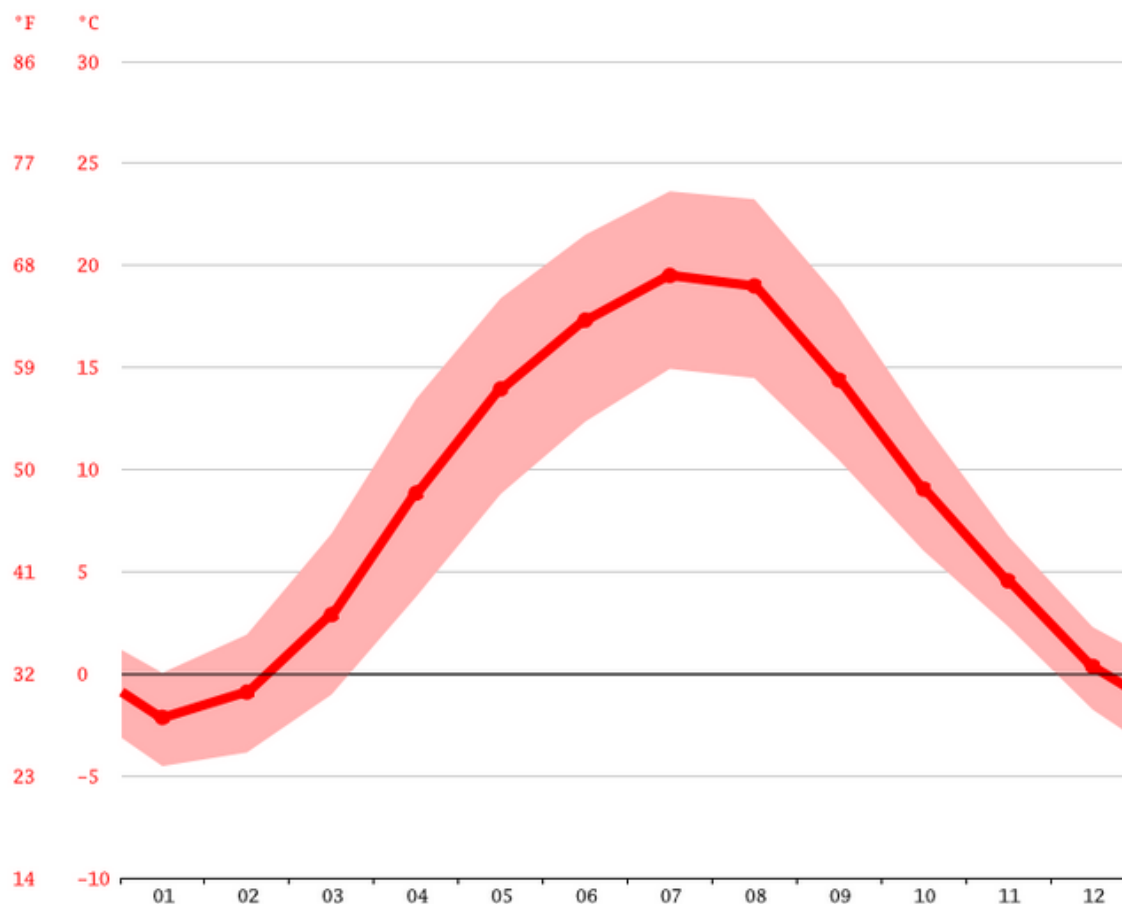
Na terenie gminy dominują wiatry zachodnie, które stanowią średnio w roku prawie 22% sumy wszystkich wiatrów. Drugim z kolei znaczącym kierunkiem (17% wszystkich wiatrów) są wiatry północno-zachodnie. Rzadziej obserwowane są wiatry z kierunku południowego. Generalnie na przeważającym obszarze panują sprzyjające warunki przewietrzania.

Rysunek 23. Klimatogram dla gminy Dzierżążnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.climate-data.org

Najsuchszym miesiącem jest luty, z 40 mm opadów. W lipcu, opady osiągają wartość szczytową, ze średnią 87 mm.

Rysunek 24. Wykres temperaturowy dla gminy Dzierżania
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.climate-data.org

Najcieplejszym miesiącem w roku jest lipiec, ze średnią temperaturą 19.5 °C. Ze średnią -2.1 °C, Styczeń jest najzimniejszym miesiącem.

Tabela 8. Tabela klimatu dla gminy Dzierżania

	styczeń	luty	Marsz	Kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	paździer- nik	listopad	grudzień
Śr. Temperatura (° C)	-2.1	-0.9	2.9	8.8	14	17.3	19.5	19	14.4	9	4.5	0.4
Min. Temperatura (° C)	-4.5	-3.9	-1	3.8	8.8	12.3	14.9	14.5	10.5	6	2.3	-1.8
Max. Temperatura (° C)	0	1.9	6.9	13.5	18.4	21.5	23.6	23.2	18.4	12.3	6.8	2.3
Opady / Opady deszczu (mm)	46	40	46	47	68	69	87	62	57	46	45	49
Wilgotność(%)	84%	82%	76%	68%	67%	67%	70%	68%	73%	79%	86%	85%
Deszczowe dni (d)	8	7	8	7	8	9	10	8	7	7	7	8
Godziny słoneczne (g)	2.4	3.2	5.4	8.8	10.5	11.0	10.9	10.3	7.3	4.8	2.8	2.2

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.climate-data.org

Różnica w opadach pomiędzy najsuchszym a najmokrzejszym miesiącem wynosi 47 mm. Wahania roczne temperatur wynoszą 21.7 °C.

Najniższa wilgotność względna w ciągu roku występuje w czerwiec (66.75 %). Miesiąc o największej wilgotności to listopad (86.14 %).

Najmniej deszczowych dni należy spodziewać się w październik (9.13 dni), a najbardziej deszczowych w lipiec (13.03 dni).

3.9. Fauna i flora

Obecny stan szaty roślinnej na terenie gminy Dzierżążnia ukształtował się pod wpływem wielowiekowej działalności gospodarczej, w wyniku której większość naturalnych zbiorowisk została zastąpiona przez układy wtórne będące pod stałą presją człowieka. W krajobrazie dominują pola uprawne oraz zabudowa zwarta i rozproszona wraz z towarzyszącą jej zielenią (rośliny uprawne i ozdobne) oraz zbiorowiska chwastów ruderalnych. Niewielkie powierzchnie przypadają na półnaturalne zbiorowiska łąkowe i bagienne, ograniczone do pasów wzdłuż cieków oraz rozproszonych płatów w bezodpływowych zagłębieniach.

Analizowany obszar wykazuje cechy charakterystyczne dla terenów użytkowanych rolniczo. W toku działalności gospodarczej - rolniczej zbiorowiska naturalne zostały wyeliminowane i zastąpione uprawami lub przekształcone. Według podziału polski na regiony geobotaniczne (Matuszkiewicz J.M. 1995) obszar gminy Dzierżążnia należy do działu Mazowiecko - Poleskiego, krainy Północnomazowiecko - Kurpiowskiej, Podkrainy Wkry. Dominującym jest krajobraz polno-leśny.

Z elementów roślinności dominują tutaj agrocenozy pól uprawnych. Występują także murawy z roślinnością zielną na powierzchniach nieużytkowanych rolniczo. Występują lokalnie miejsca z roślinnością segetalną (chwasty) i ruderalną. W wyniku przeprowadzonej wizji terenowej oraz wywiadu z mieszkańcami przyległych terenów do obszarów opracowania nie stwierdzono występowania żadnych grzybów, które można dostrzec bez specjalnej aparatury. Na terenach opracowania nie występują rzadkie, chronione rośliny oraz te, które wzbogacają pospolicie występującą szatę roślinną. Pozostałe zidentyfikowane gatunki występują dość pospolicie na terenie całego kraju. Można spotkać takie gatunki jak: oset zwyczajny, bylica zwyczajna, mlecz zwyczajny. Na terenie opracowania nielicznie występują zadrzewienia, a także roślinność ogródków przydomowych w tym drzew i krzewów ozdobnych.

Świat zwierzęcy jest typowy dla użytków rolnych. Na omawianym terenie oprócz drobnych ssaków (szczur wędrowny, mysz domowa, kret i mysz leśna) licznie reprezentowana jest ornitofauna. Na terenie gminy występują liczne gatunki ptaków typowych dla Mazowsza. Ptaki oprócz wzbogacania walorów krajobrazowych, pełnią ważną rolę w zwalczaniu szkodników.

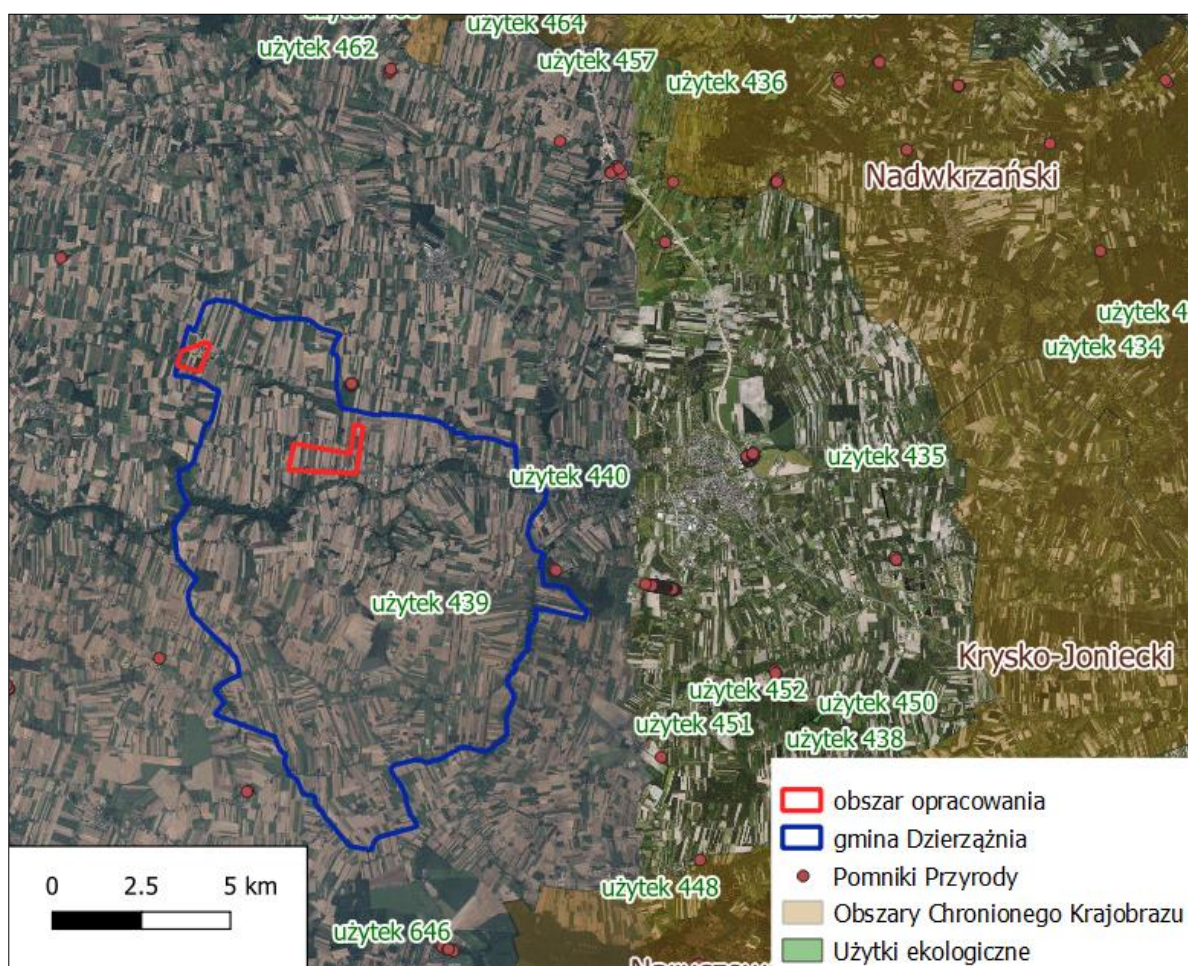
3.10. Położenie na tle obszarów prawnie chronionych

Na terenie obszaru opracowania ekofizjograficznego nie występuje obszar objęty ochroną zgodnie z 6 Ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 z późn. zm.). Najbliższymi wielkopowierzchniowymi obszarami chronionymi w sąsiedztwie terenu analizy jest **Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu** oddalony o około 16,1 km od terenu A i 9,9 km od terenu B.

Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu powołany został Rozporządzeniem nr 24 Wojewody Mazowieckiego z dnia 15 kwietnia 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 91 poz. 2456 ze zm.).

Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest na terenie Wysoczyzny Ciechanowskiej, Doliny rzeki Wkry oraz Niziny Mazowieckiej. Jest to obszar o charakterze wybitnie rolniczym, z nielicznymi lasami i zadrzewieniami. Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu, obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Aktualnym aktem prawnym regulującym gospodarowanie na tym obszarze jest Uchwała Nr 26/18 Sejmiku Województwa mazowieckiego z dnia 19 grudnia 2018 r. zmieniająca rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego w sprawie Nadwkrzańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2018r. poz. 13181).

Na terenie gminy Dzierżążnia występują pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne.

Rysunek 25. Położenie obszaru opracowania na tle występowania obszarów chronionych

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Korytarze ekologiczne

Na terenie opracowania, ani w ich sąsiedztwie nie występują korytarze ekologiczne.

Zielone Płuca Polski

Obszar opracowania ekofizjograficznego położony jest w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”, w którym jako naczelną przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju z uwagi na walory i potrzeby ochrony środowiska.

Obszar ten nie jest obszarem chronionym w myśl przepisów ustawy o ochronie przyrody, ale jest terenem, na którym problemy ochrony przyrody i środowiska powinny być traktowane w sposób priorytetowy.

Sieć ECONET- POLSKA

Sieć EKONET - POLSKA pokrywa 46% kraju. Składa się ona z obszarów węzłowych i łączących je korytarzy ekologicznych, wyznaczonych na podstawie takich kryteriów, jak naturalność, różnorodność, reprezentatywność, rzadkość i wielkość.

Teren opracowania położony jest poza obszarami węzłowymi, biocentrami i strefami buforowymi oraz ostojami ptactwa wyznaczonymi w sieci ekologicznej Econet.

3.11. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków

Obiekty i zespoły zabytkowe na terenie gminy Dzierżążnia są objęte ochroną prawną wynikającą z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Na terenie objętym sporządzaniem planu nie występują obiekty zabytkowe, strefy konserwatorskie, ani stanowiska archeologiczne.

Gdyby odkryto w trakcie realizacji inwestycji przedmioty, które posiadają cechy zabytku lub wykopaliska archeologicznego, osoby prowadzące roboty budowlane i ziemne są zobowiązane zabezpieczyć znalezisko, wstrzymać wszelkie prace, które mogłyby je uszkodzić lub zniszczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń

4.1 Zanieczyszczenia gleb

Źródłami przekształcenia powierzchni ziemi i degradacji zasobów glebowych są: rolnictwo, budownictwo, eksploatacja kopalni, transport samochodowy, gospodarka odpadami, oraz czynniki środowiskowe - erozja wietrzna i wodna gleb.

Wśród gruntów zdegradowanych czyli takich, które zmniejszyły swą wartość użytkową w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej wyróżnia się również grunty zdewastowane czyli takie, które całkowicie utraciły wartość użytkową. Grunty zdewastowane w pierwszej kolejności wymagają rekultywacji, czyli przywrócenia im wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb.

Głównymi źródłami zagrożeń dla pokrywy glebowej są między innymi:

- zanieczyszczenie gleb przez odpady komunalne i gospodarcze - zagrożenie małe lokalnie duże „dzikie wysypiska śmieci”; zakłady którym wydano pozwolenia na wytwarzanie, gromadzenie i lub transport odpadów oraz zakłady które mają zatwierdzony program gospodarki odpadami niebezpiecznymi mogą stanowić potencjalne źródło zagrożenia;
- zamiana formacji roślinnych na rzecz nieużytków (zwiększona erozja wodna gleb, powodowana zwiększeniem infiltracji) - rozmiary zagrożenia małe - głównie na terenach rolnych i źle zagospodarowanych „pasach zieleni” wzdłuż dróg;
- zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi - wywoływane głównie ruchem pojazdów mechanicznych - zagrożenia lokalnie (wzdłuż dróg) o znaczeniu małym do średniego; potencjalne zagrożenie mogą stwarzać również stacje benzynowe.

Do głównych przyczyn degradacji gleb zaliczamy także pożary roślinności w okresie wiosennym, osuszanie terenów podmokłych, regulację stosunków wodnych większych kompleksów, intensywne nawożenie mineralne, niewłaściwą irygację pól nawozami naturalnymi - gnojówką, gnojowicą, osadami ściekowymi itp., brak stosowania płodozmianu na glebach użytkowanych rolniczo, zmiany sposobu dotychczasowego użytkowania gruntów.

Na terenie gminy Dzierżążnia nie występują punkty monitoringu chemizmu gleb ornych w Polsce.

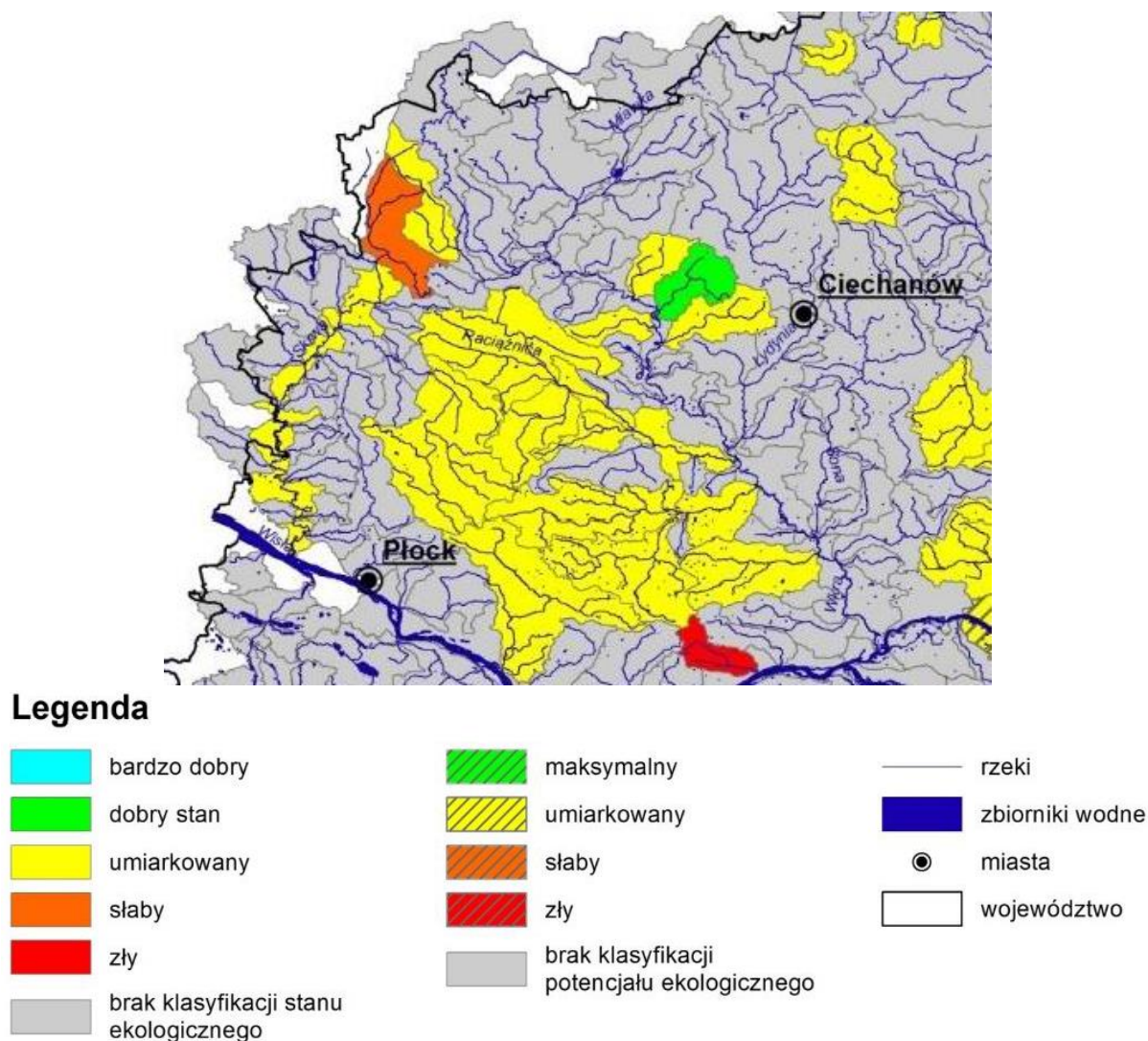
4.2. Jakość wód powierzchniowych

Na jakość wód powierzchniowych gminy mogą wpływać głównie uwarunkowania naturalne, tj. warunki klimatyczne, hydrograficzne, tempo przebiegu procesów biohydrochemicznych w wodach (tzw. zdolność samooczyszczania się wód), presje antropogeniczne.

Czynnikami mogącymi obniżyć jakość wód w gminie są:

- spływy powierzchniowe z terenów wiejskich, rolniczych (nawozy sztuczne i naturalne, środki ochrony roślin),
- ścieki komunalne odprowadzane w sposób niekontrolowany,
- ścieki deszczowe spływające z dróg i placów.

Jcwp Płonka od źródeł do Żurawianki bez Żurawianki przebadana była w 2018 r. w punkcie kontrolno - pomiarowym Płonka - Kluczewo, most. W wyniku klasyfikacji stany/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i oceny stanu wód w jcw rzecznych: stan potencjał ekologiczny oceniono jako umiarkowany, a stan wód jako zły.

Rysunek 26 Wyniki oceny stanu/potencjału ekologicznego JCWP rzecznych w województwie mazowieckim w 2018r.

Źródło: WIOŚ

4.3. Wody podziemne jakość wg badań przeprowadzonych przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy

Wody podziemne należące do zasobów naturalnych coraz bardziej zagrożone są zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, jako zasobów nieodnawialnych. Źródła zanieczyszczeń stanowią naturalne, samoczynne i skoncentrowane wypływy wód podziemnych na powierzchnię ziemi. Pojawiają się w miejscach, gdzie powierzchnia terenu przecina warstwę wodonośną lub statyczne zwierciadło wody podziemnej.

Zagrożeniem dla jakości wód podziemnych są nieczynne lub niewłaściwie zabezpieczone studnie wiercone. Są one źródłem bakteriologicznego skażenia warstwy wodonośnej.

Najczęściej wody podziemne zanieczyszczone są lokalnie lub na większych obszarach różnymi substancjami chemicznymi, głównie są to azotany, fosforany, chlorki, siarczany i bardzo często substancje ropopochodne. Zanieczyszczenia siarczanami występują przede wszystkim na terenach uprzemysłowionych, azotanami i fosforanami na terenach rolniczych, są one także przyczyną degradacji zbiorników wodnych. Najpowszechniej występującymi

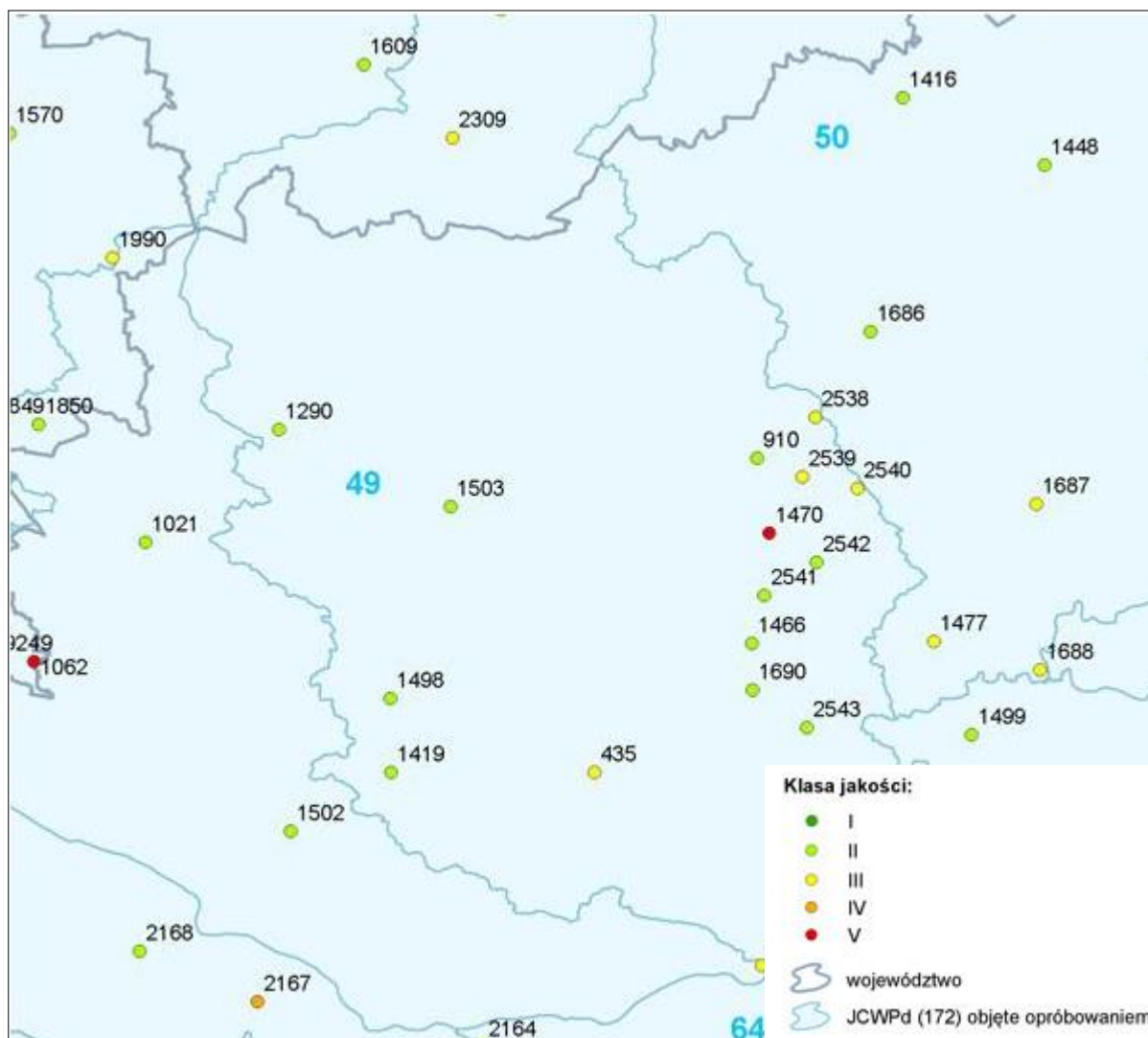
przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z nieizolowanych wysypisk odpadów, z baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych.

W 2019 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1289 punktach pomiarowych.

Wyniki oznaczeń terenowych i laboratoryjnych poddano analizie i wyznaczono klasy jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości,
- II klasa – wody dobrej jakości,
- III klasa – wody zadowalającej jakości,
- IV klasa – wody niezadowalającej jakości ,
- V klasa – wody złej jakości.

Na terenie opracowania znajduje się JCWPd nr 49. Najbliższymi punktami, pomiarowym były punkty 1498 i 1419 zaliczony do II klasy czystości oraz punkt 435 zaliczony do III klasy. Na podstawie badań przeprowadzonych w 2016 i 2019 roku zarówno stan chemiczny, jak ilościowy został oceniony jako dobry.

Rysunek 27. Klasy jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego wg danych z 2019r.
Źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl>

4.4. Zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego - jakość według oceny rocznej wykonanej przez WIOŚ

Teren gminy Dzierżążnia nie należy do obszarów o dużym zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego. Największą część emisji zanieczyszczeń stanowi emisja pochodząca z energetycznego spalania paliw. Spowodowana jest głównie znaczną ilością kotłowni lokalnych opalanych węglem.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są instalacje energetyczne oraz ciągi komunikacyjne. Instalacje technologiczne pełnią rolę drugorzędną ponieważ okolice Dzierżążni mają charakter typowo rolniczy, a zakładów o profilu produkcji szczególnie szkodliwym dla środowiska jest bardzo mało.

Zanieczyszczenia powietrza to głównie: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu oraz pyły. Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Pyły emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych. Badania wykazały również zanieczyszczenie powietrza związkami fluoru, pochodzącymi ze spalania węgla oraz ołowiu, pochodzącymi z transportu

samochodowego. Średnie stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza jest kilka razy wyższe w okresie zimowym niż w okresie letnim, co jest związane z eksploatacją instalacji energetycznych. Średnie stężenia pyłu, dwutlenku siarki i tlenków azotu nie przekroczyły norm dopuszczalnych. Natomiast występowanie kilku zanieczyszczeń na tym samym terenie może powodować sumowanie się niekorzystnych oddziaływań. Największa ilość emitowanych zanieczyszczeń do powietrza pochodzi z kotłowni, wiąże się to z nadal dużą ilością kotłowni węglowych. Należy zatem przyspieszyć procesy modernizacyjne w kotłowniach i stopniowo przechodzić na paliwo ekologiczne (olej opałowy, gaz).

Stan jakości powietrza w województwie mazowieckim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego. Stacje pomiarowe zlokalizowane są w taki sposób, aby pomiary poziomów stężeń zanieczyszczeń prowadzone na nich zapewniały informacje o wielkościach stężeń na dużym obszarze. Zgodnie z art. 89.1. ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie na podstawie tej oceny sporządza opracowanie: „Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Mazowieckim”, które niezwłocznie umieszcza na stronie internetowej <https://www.wios.warszawa.pl/>.

Poniżej zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu. Dla potrzeb badań substancje, których poziom stężeń ma zostać zmierzony, zostały podzielone na 2 grupy: ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin.

Substancje oceniane ze względu na ochronę zdrowia ludzi: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon troposferyczny (O₃), pył zawieszony PM₁₀, oraz zawarte w tym pyłe metale ciężkie (ołów, arsen, kadm, nikiel i benzo(a)piren), pył PM_{2,5}.

Substancje oceniane ze względu na ochronę roślin: dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), ozon (O₃).

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:

- **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
- **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Poziom dopuszczalny - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.

Poziom docelowy - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam gdzie to możliwe w określonym czasie.

2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

- **klasa D1** – stężenie ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

Poziom celu długoterminowego - oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie - z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków - w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

3. Dla PM_{2,5} dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:

- **klasa A1** – stężenia PM_{2,5} na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
- **klasa C1** – stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

Poziom dopuszczalny faza II - poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej.

Województwo mazowieckie zostało podzielone na 4 strefy podlegające ocenie stanu powietrza: Aglomerację Warszawską (PL1401), miasto Płock (PL1402), miasto Radom (PL1403) oraz strefę mazowiecką (PL1404) stanowiącą pozostały obszar województwa. Zgodnie z tak przyjętym podziałem, Gmina Dzierżanina znalazła się w strefie mazowieckiej.

W poniższych tabelach zestawiono wyniki klasyfikacji dla strefy mazowieckiej.

Tabela 9. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy													Symbol klasy wynikowej dla ozonu dla obszaru całej strefy	
	Kryterium poziom dopuszczalny								Kryterium poziom docelowy						
	SO ₂	NO ₂	PM10	PM2,5		Pb	C ₆ H ₆	CO	As	B(a)P	Cd	Ni	O ₃	Klasa O ₃ wg poziomu celu długoterminowego	
				Faza I	Faza II										
PL1404	A	A	C	C1	A	A	A	A	A	C	A	A	A		D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2020

Tabela 10. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń dla każdej strefy, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Lp.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹
1	PL1404	strefa mazowiecka	A	A	A

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego strefa mazowiecka uzyskała klasę D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim za rok 2020

4.5. Emisja hałasu

Postępująca urbanizacja i rozwój komunikacji drogowej powodują, że z każdym dniem zwiększają się uciążliwości wynikające ze stałego narastania hałasu. Mają one wpływ na stan psychiczny i zdrowie człowieka.

Zagrożenie hałasem i wibracjami charakteryzuje się mnogością źródeł i powszechnością występowania. Najbardziej uciążliwymi emitarami hałasu i wibracji, mającymi zasadniczy wpływ na klimat akustyczny środowiska, są: trasy komunikacyjne (pojazdy samochodowe, motocykle, ciągniki, pociągi), zakłady przemysłowe, place budowy oraz miejsca publiczne takie jak: centra handlowe, deptaki, skwery oraz inne miejsca zbiorowego nagromadzenia ludności.

Hałas jest obecnie traktowany jako jeden z czynników zanieczyszczających środowisko. Do oceny akustycznej środowiska stosuje się poziom równoważny dźwięku (L_{Aeq}), który jest uśrednionym poziomem dźwięku w funkcji czasu. Poziom ten mierzony jest w decybelach. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku uzależnione są od źródła hałasu, pory dnia oraz przeznaczenia terenu. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 01.08.2012 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku Dz. U. 2012 poz. 1109, na terenach zabudowy zagrodowej i wielorodzinnej dopuszczalny poziom dźwięku w porze dziennej wynosi wzdłuż dróg 65 dB (w porze nocnej 56 dB), a od pozostałych obiektów w porze dziennej 55 dB, a w porze nocnej 45 dB. Natomiast dopuszczalny poziom hałasu na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (w tym także na terenach związanych z pobytem dzieci, szpitalami) dopuszczalny poziom dźwięku w porze dziennej wynosi wzdłuż dróg 61 dB (w porze nocnej 56 dB), a od pozostałych obiektów w porze dziennej 50 dB, a w porze nocnej 40 dB.

Najczęściej spotykanym rodzajem hałasu jest hałas drogowy, który z uwagi na powszechność i gęstość występowania dróg i ulic charakteryzuje się procentowo największym zasięgiem oddziaływania i stanowi główne zagrożenie na terenach zurbanizowanych. Do głównych przyczyn narażenia na ponadnormatywny hałas w otoczeniu dróg należą:

- duże natężenia ruchu pojazdów,
- duże udziały pojazdów ciężarowych w ruchu,
- duże prędkości pojazdów,
- zły stan techniczny pojazdów,
- rodzaj i stan techniczny nawierzchni drogowych,
- nieefektywna urbanistyka i brak jednoznacznych zapisów w przepisach dotyczących planowania przestrzennego uwzględniających kryterium hałasu.

Źródłem hałasu na terenie opracowania jest przede wszystkim użytkowanie maszyn rolniczych podczas wykonywanych prac, w tym szczególnie prac polowych. Klimat akustyczny pogarszany jest lokalnie przede wszystkim przez takie maszyny, jak: kombajny zbożowe, ciągniki rolnicze, kosiarki rolnicze, śrutowniki, dmuchawy do zboża i inne. Wysoka emisja dźwięków ma tutaj dwojakie źródło. Po pierwsze są to maszyny o dużej mocy nominalnej. Po wtóre większościowy odsetek używanych maszyn rolniczych przez przeciętnego rolnika w Polsce jest zaawansowana wiekowo, a przez to przestarzała technologicznie i wyeksploatowana.

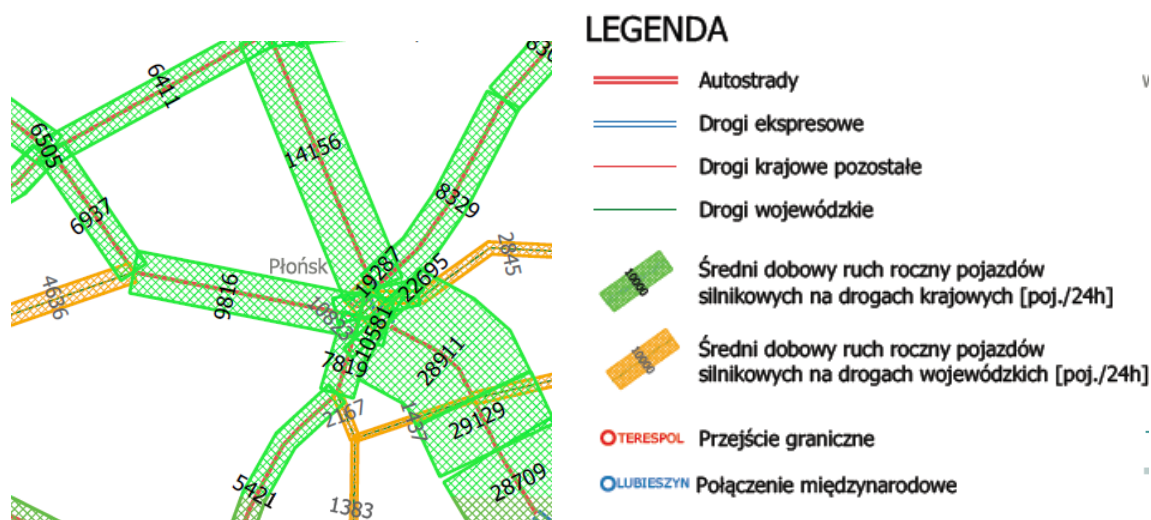
Wpływ hałasu na człowieka jest zróżnicowany w zależności od poziomu, czasu trwania hałasu i innych parametrów go opisujących (częstotliwość, zawartość tonów prostych, impulsów, itp.). Hałasy o bardzo wysokich poziomach (ponad 100 dB), docierając do ucha mają tak dużą energię, iż w sposób mechaniczny niszczą organ słuchu, a konkretnie najczęściej przerywają bębenek. Efektem tego jest natychmiastowa i trwała głuchota. Długotrwałe działanie hałasu na człowieka o poziomie powyżej 85 dB powoduje narastanie zjawiska uszkodzenia słuchu, aż w ekstremalnych sytuacjach do głuchoty włącznie. Dźwięki o wysokich poziomach powodują w organie słuchu, na skutek mechanicznych oddziaływań chwilowe przesunięcie progu słyszenia. Przesunięcie to jest równoznaczne z odwracalnym osłabieniem słuchu.

Gromadzone przez Inspekcję Ochrony Środowiska informacje wykazują, że w ostatnich latach rośnie liczba skarg ludności na nadmierny hałas w środowisku. Dotyczy to głównie hałasu komunikacyjnego drogowego. Działania organów ochrony środowiska i postęp techniczny przyczyniają się do systematycznego likwidowania większości przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku w środowisku. Nadal jednak obserwuje się powstawanie nowych, uciążliwych źródeł hałasu, pochodzących z niewielkich zakładów wytwórczych i rzemieślniczych. Dynamiczny w ostatnich latach wzrost natężenia przewozów towarowych i osobowych w ruchu lokalnym oraz tranzytowym ma decydujący negatywny wpływ na klimat akustyczny środowiska. Źródłami hałasu na obszarze opracowania są również zakłady przemysłowe oraz ciągi komunikacyjne.

Realizacja projektowanej funkcji wiązać się będzie ze wzrostem hałasu komunalnego, oraz wzrostem hałasu komunikacyjnego powodowanego przez pojazdy dojeżdżające do nowopowstałych obiektów kubaturowych, ale będzie się również wiązać częściowo z eliminacją hałasu emitowanego przez maszyny rolnicze.

GDDKiA w 2020/21 roku przeprowadzała pomiar ruchu na odcinku drogi krajowej nr 10 przebiegającej przez teren Gminy Dzierżążnia:

- numer punkt pomiarowego: 11103
- pikietaż: pocz. 430,917 końc. 449,869
- długość km: 18,952 km
- nazwa odcinka: Góra /ul. Płocka (DW567)/ - Płońsk /ul. Wyszogrodzka (DK50, DW632)/
- SDRR poj. silnik. ogółem: 9816 poj./dobę
- motocykle: 36 poj./dobę
- Samochody osob. mikrobusy: 7274 poj./dobę
- lekkie samochody ciężarowe (dostawcze): 1077 poj./dobę
- samochody ciężarowe bez przyczepy: 278 poj./dobę
- samochody ciężarowe z przyczepą: 1109 poj./dobę
- autobusy: 32 poj./dobę
- ciągniki rolnicze: 10 poj./dobę
- SDRR rowery: 8

Rysunek 28. Generalny Pomiar Ruchu 2020/21 średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drogach krajowych i wojewódzkich

Źródło: <http://www.gddkia.gov.pl>

4.6. Zmiany klimatu

Klimat jest najbardziej niezależnym od woli człowieka elementem środowiska przyrodniczego. Kształtuje się w zależności od układu mas powietrza, wynikającego ze zjawisk o charakterze globalnym, których główną przyczyną jest aktywność Słońca.

Niepokojącym zjawiskiem jest globalne ocieplenie. W ciągu ostatniego stulecia średnia temperatura powierzchni Ziemi, wynosząca ok. 15° C, wzrosła prawie o 1°C. Ta niewielka z pozoru zmiana może spowodować dramatyczne przeobrażenia: topnienie lodowców i związane z tym zatapianie najniższej położonych obszarów przez morza, zmiany granic stref klimatycznych, wyniszczające upały i susze, pustynnienie obszarów lądowych, wzrost różnic temperatur między lądami, a morzami powodujący huragany i gwałtowne opady, w tym gradowe, a przez to powodzie. Pociąga to za sobą zmiany innych komponentów środowiska: wymieranie gatunków roślin i zwierząt, które nie umieją dostosować się do nowych warunków, zmianę przeważających procesów rzeźbotwórczych, stosunków glebowych i hydrologicznych - wysychanie cieków i zbiorników wodnych, a w konsekwencji utratę dużych obszarów gruntów ornych i niebezpieczeństwo głodu.

Za globalne ocieplenie odpowiedzialny jest efekt cieplarniany. Jest to naturalne zjawisko, umożliwiające istnienie życia na Ziemi w obecnym kształcie, działalność człowieka doprowadziła do jego znacznego nasilenia. Efekt cieplarniany polega na zatrzymywaniu przez atmosferę wydostającego się na zewnątrz promieniowania podczerwonego - ciepłego Ziemi, czasami też na zwiększaniu przepuszczalności atmosfery dla promieniowania słonecznego. Dokonują tego cząsteczki gazów cieplarnianych: pary wodnej, dwutlenku węgla, ozonu, freonów, metanu i podtlenku azotu. Chociaż najsilniejsze działanie ma podtlenek azotu, to gazem o największym znaczeniu jest dwutlenek węgla, ponieważ jest go więcej.

Ochrona klimatu w skali globu jest sumą działań podejmowanych lokalnie. Powinny one polegać na zastępowaniu paliw kopalnych biomasą, jako źródłem energii, rozwoju energetyki korzystającej ze źródeł odnawialnych, ochronie lasów i naturalnej roślinności, pochłaniającej dwutlenek węgla i dzięki parowaniu chroniącej atmosferę przed niedoborem opadów oraz na rozważeniu przy podejmowaniu działań inwestycyjnych i wyborze technologii.

5. Ograniczenia w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni

5.1. Ograniczenia wynikające z przepisów o ochronie przyrody

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2021r., poz. 1098 z późn. zm.) rozróżnia następujące formy ochrony przyrody występujące w Polsce (Art. 6 ust. 1): parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie obszaru opracowania nie występują formy ochrony przyrody powodujące ograniczenia w gospodarowaniu terenie. Najbliższym obszarem chronionym są użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu.

5.2. Ograniczenia wynikające z przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Podstawowym aktem prawnym regulującym ochronę rolnych i leśnych jest Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2021r., poz. 1326 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ww. ustawy ochrona gruntów rolnych polega na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi; rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze; zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych; ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi. Natomiast zgodnie z art. 3 ust. 2 ochrona gruntów leśnych powinna opierać się na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi; przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej; poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych w skutek działalności nieleśnej; poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności; ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

W Polsce lasy są chronione i nie można tam nic budować, oprócz budynków, budowli i urządzeń wymienionych w przepisach odrębnych. Zgodnie z Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1326 z późn. zm.) „w lasach ochronnych mogą być wznoszone budynki i budowle służące gospodarce leśnej, obronności lub bezpieczeństwu państwa, oznakowaniu nawigacyjnemu, geodezyjnemu, ochronie zdrowia oraz urządzenia służące turystyce”.

Zgodnie z ww. Ustawą przeznaczenie na cele nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby. Zgoda na zmianę przeznaczenia

gruntów leśnych na cele nieleśne następuje tylko w procedurze sporządzania miejscowego planu.

Ochrona gruntów rolnych realizowana jest na dwóch poziomach. Pierwszy poziom odbywa się z zastosowaniem procedury planistycznej, czyli przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne poprzez uchwalenie (lub zmianę) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Drugi poziom stanowi wydanie decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntu rolnego z produkcji rolniczej.

Według ustawodawcy, na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczyć przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności rolniczej. Przepis ten wskazuje ogólne przesłanki, jakimi powinien kierować się organ administracji publicznej, przeznaczając określone grunty na cele nierolnicze i nieleśne. Stanowi on swoiste wytyczne dotyczące ochrony gruntów rolnych i leśnych, w tym odnośnie do ograniczania skutków ujemnego oddziaływania na grunty.

Przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych klasy I – III – wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. W związku z wejściem nowelizacji Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I – III nie wymagają uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, wówczas gdy spełnią łącznie poniższe warunki:

- co najmniej połowa powierzchni każdej zwartej części gruntu zawiera się w obszarze zwartej zabudowy;
- położone są w odległości nie większej niż 50 m od granicy najbliższej działki budowlanej;
- położone są w odległości nie większej niż 50 metrów od drogi publicznej;
- ich powierzchnia nie przekracza 0,5 ha, bez względu na to, czy stanowią jedną całość, czy stanowią kilka odrębnych części.

Wprowadzona nowelizacja Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 2015 roku zmniejsza ochronę gruntów rolnych najbardziej wartościowych rolniczo, ale w praktyce łączne spełnienie ww. warunków jest trudne do zrealizowania, a warunki zostały tak skonstruowane, aby uzupełniać istniejącą już zabudowę.

Przytaczana Ustawa ma na celu ograniczenie do minimum działalności człowieka na terenach leśnych i rolnych wysokich klas bonitacyjnych i tym samym wprowadza duże ograniczenia w ich zabudowie.

Na terenie opracowania występują nieliczne grunty leśne na terenie A, a także występują grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych (I - III klasy) na terenie A i B.

5.3. Ograniczenia wynikające z przepisów ustawy prawo wodne

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne stanowi, iż wody podlegają ochronie, niezależnie od tego, czyją stanowią własność. Celem ochrony wód jest utrzymywanie lub poprawa jakości wód, biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na obszarach zalewowych, tak aby wody osiągnęły co najmniej dobry stan ekologiczny i w zależności od potrzeb nadawały się do:

- zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,

- bytowania ryb w warunkach naturalnych oraz umożliwiający ich migrację,
- rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych.

Ochrona wód polega w szczególności na:

- unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczenia wód, w szczególności zanieczyszczenia substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego,
- zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów zwierciadła wody.

Strefy ochronne ujęć wód

Zgodnie z art. 121.1 obszarem, na którym mogą obowiązywać nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania i korzystania z gruntów są strefy ochronne wód. Strefa ochronna obejmuje wyłącznie teren ochrony bezpośredniej albo teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej. Zgodnie z ustawą Prawo wodne strefy ochronne ustanowione są w celu zapewnienia odpowiedniej, jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych.

Ograniczenie zabudowy na obszarach zalewowych

Zgodnie z art. 166 Prawa wodnego projekty podstawowych dokumentów z zakresu planowania przestrzennego na terenie każdej gminy, tj. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, gminnego programu rewitalizacji oraz decyzji o warunkach zabudowy, wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi. Mają one uwzględniać prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, poziom zagrożenia powodziowego, proponowaną zabudowę i zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, a także jego aktualne zagospodarowanie i dotychczasowe przeznaczenie.

Wody Polskie wydadzą decyzję, w której będą określone wymagania lub warunki dla planowanej zabudowy oraz planowanego zagospodarowania terenów położonych na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią. Odmowa uzgodnienia warunków zabudowy/zagospodarowania przestrzennego terenu „zalewowego” następować będzie w przypadkach, gdy planowana zabudowa bądź planowane zagospodarowanie terenu położonego na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią m.in. naruszałoby ustalenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, planu zarządzania ryzykiem powodziowym, a także stanowiłoby zagrożenie dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków.

Ustawa Prawo wodne wprowadza na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazy określone w art. 77 ust. 1 pkt 3:

- gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania,

- lokalizowania nowych cmentarzy.

Od powyższych zakazów przysługuje zwolnienie, które można uzyskać w drodze decyzji wydanej przez właściwy organ Wód Polskich jedynie w przypadku, gdy nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w momencie wystąpienia powodzi. Właściwy organ Wód Polskich może w drodze decyzji zwolnić od powyższych zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

Na obszarze opracowania ekofizjograficznego nie występują obszary zagrożone powodzią, ani ujęcia wód.

5.4. Ograniczenia wynikające z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r., poz. 710 z późn. zm.) określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Art. 19 niniejszej ustawy stanowi, że w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

W studium i planie ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Na terenie opracowania ekofizjograficznego nie występują obiekty zabytkowe, strefy konserwatorskie, ani stanowiska archeologiczne.

Gdyby odkryto w trakcie realizacji inwestycji przedmioty, które posiadają cechy zabytku lub wykopaliska archeologicznego, osoby prowadzące roboty budowlane i ziemne są zobowiązane zabezpieczyć znalezisko, wstrzymać wszelkie prace, które mogłyby je uszkodzić lub zniszczyć i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

5.5. Ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych

Wśród zaobserwowanych komponentów środowiska geograficznego, a więc przekształconego środowiska przyrodniczego wzbogaconego o elementy antropogeniczne (zabudowa, infrastruktura itp.), wyodrębniono kilka podstawowych zagadnień problemowych, które wg autorów niniejszego podstawowego opracowania ekofizjograficznego w sposób silny

i jednoznaczny wpływają na kierunki i formy zagospodarowania przestrzennego, które mogą być rozwijane na terenie Gminy Dzierżążnia.

Wśród istotnych ograniczeń należy wskazać te, które wynikają z istniejącej lub projektowanej infrastruktury technicznej, a które związane są przede wszystkim z generowaniem uciążliwości, zwłaszcza w postaci hałasu. Głównymi emitorami liniowymi hałasu w gminie jest droga krajowa nr 10. Sieć dróg Gminy Dzierżążnia wynosi łącznie 203,3 km z czego droga krajowa nr 10 Bydgoszcz-Płońsk stanowi 9,9 km, drogi powiatowe – 49,8 km, drogi gminne – 145 km. Wzdłuż terenu opracowania A przebiega droga krajowa Nr 10, która będzie emitorem hałasu na obszarze mpzp. Na terenie A zgodnie ze SUiKZP projektowane jest obejście drogowe miejscowości Dzierżążnia.

Kolejnym problemem są linie elektroenergetyczne średniego odpowiedzialne za wytwarzanie zarówno pola elektromagnetycznego, jak i hałasu.

Ograniczone w zabudowie są tereny przez, które przebiegają linie elektroenergetyczne, gazociąg, tereny w sąsiedztwie cmentarzy, tereny wzdłuż dróg, od których należy zachować nieprzekraczalną linię zabudowy.

Przez teren gminy przebiega na długości ok. 10 km, linia przesyłowa gazociągu wysokiego ciśnienia. Mimo zlokalizowanej stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia od której poprowadzona jest sieć rozdzielcza średniego ciśnienia zaopatrująca odbiorców na terenie Dzierżążni tylko ok 2% (21 sztuk) mieszkań jest podłączona do sieci gazowej. Z tytułu przepisów określających warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe, należy przyjąć stosowną strefę kontrolowaną.

Przez teren opracowania A przebiega napowietrza infrastruktura techniczna - linia elektroenergetyczna średniego napięcia wraz ze strefą oddziaływania. Od terenów dróg należy zachować odległości zgodnie z przepisami odrębnymi.

6. Struktura przyrodnicza obszaru, w tym różnorodność biologiczna

Obszar objęty opracowaniem znajduje się w granicach administracyjnych gminy Dzierżążnia, na terenie powiatu płońskiego. Stan różnorodności biologicznej i krajobrazowej gminy jest wynikiem oddziaływań antropogenicznych i naturalnych procesów przyrodniczych.

W wieloaspektowej ocenie wartości przyrodniczych wzięto pod uwagę głównie naturalność, różnorodność, komplementarność, unikatowość oraz wartość ochroniarską, rolę fitocenotyczną i wielkość analizowanego terenu.

Naturalność: zgodność roślinności rzeczywistej z potencjalną. Na przedmiotowym obszarze mamy do czynienia z przekształceniem roślinności - tereny użytkowane rolniczo oraz tereny zabudowane (budynki mieszkalne jedno i wielorodzinne, zabudowa zagrodowa, budynki produkcyjne, usługowe, gospodarcze), ogródki przydomowe,

Różnorodność: określa stopień zróżnicowania biotypów i związanych z nimi zbiorowisk roślinnych. Przedmiotowe obszary - tereny rolne cechują się niskim wskaźnikiem różnorodności biologicznej. Na terenie analizy A znajduje się niewielki teren leśny.

Komplementarność: ocenie podlega układ przyrodniczy stanowiący pewną zamkniętą całość, a znajdujący się w stanie równowagi dynamicznej będącej wypadkową pomiędzy procesami rozwoju, a zaburzeniami tego procesu. Wysoką ocenę uzyskują pełnowartościowe

użytki ekologiczne, rozległe kompleksy leśne, większe śródpolne uroczyska leśne. Obszary objęte analizą uzyskały niską ocenę komplementarności.

Typowość: najwyższą ocenę uzyskują obiekty, w których zachowały się rzadkie w skali kraju, lub regionu zbiorowiska roślinne lub zespoły zwierząt, wyrażające cechy typowe dla danego regionu. Obszary objęte analizą uzyskały niską ocenę typowości.

Unikatowość: wysoko oceniane są obiekty, w których zachowały się rzadkie w skali kraju lub regionu zbiorowiska roślinne lub zespoły zwierząt o charakterze naturalnym. Tereny rolne ze względu na pospolicie występującą szatę roślinną uzyskały niską ocenę unikatowości. Gatunki występujące na obszarze opracowania pospolicie występują na terenie całego kraju.

Wartość ochroniarska: o wysokiej randze i znaczeniu obiektu świadczy jego przynależność do systemu obiektów i obszarów chronionych oraz obecność w nim bogatych populacji gatunków chronionych lub osobliwości florystycznych i faunistycznych regionu. Obszar objęty opracowaniem uzyskał niską ocenę wartości ochroniarskiej ponieważ położony jest poza granicami obszarów objętych ochroną przyrody oraz niską ocenę ze względu na występowanie chronionych gatunków florystycznych i faunistycznych, których nie zaobserwowano.

Rola fizjocenotyczna: wysoką oceną uzyskują oazy biocenotyczne, wyspy i korytarze ekologiczne oraz obiekty funkcji środowisk ochronne. Obszary objęte opracowaniem ze względu na brak występowanie form ochrony przyrody oraz brak występowanie korytarzy ekologicznych uzyskały niską ocenę roli fizjocenotycznej.

7. Wstępna prognoza zmian w środowisku

Analiza uwarunkowań ekofizjograficznych, w tym ocena walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru opracowania wskazuje, że pozostawienie rozpatrywanego obszaru w dotychczasowym przeznaczeniu nie prowadziłoby do powstania jakichkolwiek nowych zagrożeń stanu środowiska.

Na terenie opracowania występują grunty o niskiej, średniej i wysokiej przydatności rolniczej. Pozostawienie części obszaru w dotychczasowym użytkowaniu nie prowadziłoby do nasilenia procesów niekorzystnych zmian w środowisku. Obszar opracowania jest częściowo zainwestowany, w większości użytkowany rolniczo, częściowo odłogowany, porośnięty dziko rosnącą trawą. Zabudowa skupia się wzdłuż terenów dróg. Na terenie analizowanym występuje niewielki teren leśny (LsV). Obszary rolne, które znajdują się na obszarze badań nie wyróżniają się niczym szczególnym spośród obszarów rolnych charakterystycznych dla większej części kraju. Przez teren analizy przebiega infrastruktura techniczna powodująca ograniczenia w zagospodarowaniu - napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego napięcia wraz ze strefą oddziaływania.

Obszar opracowania położony jest w otoczeniu o różnym sposobie zagospodarowania (zabudowa mieszkaniowa, zagrodowa, usługowa użytki rolne, tereny dróg, w dalszym sąsiedztwie tereny leśne).

Na **terenie opracowania A** SUiKZP wyodrębnia: w północnej części planu Strefę B - aktywizacji gospodarczej o wiodącej funkcji rolniczej w oparciu o wykorzystanie potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej z zachowaniem wartości przyrodniczych oraz w południowej części planu Strefę A - aktywizacji gospodarczej poza rolniczej;

- **A-1** - strefa rozwoju funkcji usługowo-osadniczej i produkcyjnej, związanej z drogą krajową nr 10 (Warszawa - Płońsk - Toruń - Szczecin) obejmująca miejscowości: Dzierżążnia, Gumowo i Siekluki,
- **B - 3** - strefa intensywnej produkcji rolnej i ograniczeń w zainwestowaniu poza rolniczym - pozostały obszar gminy.

Głównym ogniwem tego obszaru jest ośrodek gminny Dzierżążnia, pełniący funkcje usługowe o charakterze lokalnym z możliwością wykształcenia usług ponad - lokalnych.

Na **terenie opracowania B** SUiKZP wyodrębnia Strefę B - aktywizacji gospodarczej o wiodącej funkcji rolnej w oparciu o wykorzystanie potencjału rolnej przestrzeni produkcyjnej z zachowaniem wartości przyrodniczych

- **B - 3** - strefa intensywnej produkcji rolnej i ograniczeń w zainwestowaniu poza rolniczym - pozostały obszar gminy.

Główne kierunki działania zmierzające do realizacji celów w obszarze strefy A-1:

- przygotowanie oferty terenów dla lokalizacji zakładów związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym i zbytem (hurtownie, bazy, giełda, itp.);
- tworzenie warunków do lokalizacji urządzeń obsługi podróżnych -predysponowane wyznaczone tereny pod zabudowę mieszkaniową-usługową i produkcyjno- usługową; koncentracja obiektów i urządzeń obsługi ludności w miejscowości Dzierżążnia ze wskazaniem terenów między drogą nr 10, a projektowaną obwodnicą;
- porządkowanie i uzupełnianie istniejącej zabudowy mieszkaniowej;
- przygotowanie i realizacja infrastruktury technicznej (kanalizacja, gaz, telefonizacja) zapewniającej odpowiedni standard istniejącego i projektowanego budownictwa;
- konieczność utrzymania rezerwy terenu pod budowę obwodnicy w miejscowości Dzierżążnia na drodze nr 10;
- konieczność przyspieszenia budowy oczyszczalni ścieków;
- ograniczenia do niezbędnego minimum przeznaczenia gleb dobrych jakościowo na cele nierolnicze;
- zalesianie gleb słabych jakościowo mało przydatnych dla rolnictwa na północ od wsi Siekluki;
- zachowanie istniejących trwałych użytków zielonych oraz terenów zadrzewionych jako terenów otwartych pełniących funkcję lokalnego ciągu ekologicznego;
- zachowanie i ochrona obiektów wpisanych do rejestru zabytków w miejscowości Dzierżążnia (dwie chałupy);
- przestrzeganie zasad zachowania zabytkowych układów przestrzennych w Dzierżążni i Sieklukach z uwzględnieniem parku podworskiego i dwom;
- w zagospodarowaniu terenu uwzględnić występujące w rejonie Dzierżążni i Sieklukach stanowiska archeologiczne;

Główne kierunki zagospodarowania przestrzennego w obszarze strefy B-2:

- rozwój rolnictwa z utrzymaniem istniejącej specjalizacji gospodarstw, tradycji upraw i wykształconych kierunków;

- preferowanie przetwórstwa rolno-spożywczego opartego na bezpiecznych ekologicznie technologiach;
- ochrona gleb dobrych jakościowo (kl. II-IV) przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze;
- tworzenie warunków dla rozwoju przetwórstwa rolnego bezpośrednio w gospodarstwach rolnych (mini przetwórnice, paczkanie, itp.);
- porządkowanie i uzupełnianie istniejącej zabudowy mieszkaniowej z uwzględnieniem dostosowania się do zabudowy w sąsiedztwie;
- podniesienie standardu i wyposażenia mieszkań w celu podniesienia jakości życia mieszkańców.

Obszary przeznaczone pod zabudowę:

- zabudowa mieszkaniowo - usługowa może być lokalizowana we wszystkich miejscowościach zgodnie z zasadą kontynuacji istniejącego zainwestowania, a szczególnie w obszarach wyznaczonych w: Dzierżąni, Sieklukach i Kucicach.
- uzupełnienia na terenach zabudowy leżących w granicach zwartej zabudowy wsi może następować pod warunkiem zachowania istniejącej zabudowy, charakteru i gabarytów zabudowy w sąsiedztwie z uwzględnieniem występowania obiektów chronionych.
- zabudowa produkcyjno-usługowa może być lokalizowana w obszarach wyznaczonych w miejscowościach: Dzierżąnia, Siekluki, Wierzbica Pańska, Sadkowo i Kucice. Tereny te mogą być wykorzystane do zorganizowanej działalności inwestycyjnej.
- realizacja zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej może odbywać się w ramach wyznaczonych terenów mieszkaniowo - usługowych, w pierwszej kolejności stanowiących własność gminy.

Stworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przez gminę ma na celu wskazanie potencjalnym inwestorom, a także osobom indywidualnym, terenów na których warto się budować z uwagi na powstającą w konsekwencji miejscowego planu infrastrukturę techniczną. Dla samej zaś gminy sytuacja uwalniania nowych terenów pod inwestycje poprzez tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nie tylko podnosi jej atrakcyjność, ale także pozwala zapanować nad chaosem budowlanym. Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy mieć na uwadze konieczność respektowania przepisów z zakresu ochrony gruntów rolnych, istniejącego środowiska przyrodniczego i kulturowego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ocena uwarunkowań ekofizjograficznych obszaru opracowania i jego otoczenie wskazuje, że na tych terenach może być wprowadzona zabudowa zgodnie z przeznaczeniem wyznaczonym w Studium. Rozwój urbanistyczny odbywać się powinien przede wszystkim kosztem terenów o niskich walorach ekologicznych i krajobrazowych, a takim terenem jest obszar niniejszego opracowania.

8. Diagnoza stanu środowiska oraz przyrodnicze predyspozycje funkcjonalno - przestrzenne

Na przedmiotowym terenie A planowana jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, usługowa, produkcyjna, tereny rolne, leśne, tereny infrastruktury technicznej, a na terenie B planowana jest zabudowa zagrodowa, tereny rolnicze, tereny komunikacyjne oraz tereny wód. Z analizy tych elementów środowiska naturalnego wynika, że na analizowanym terenie dogodne dla realizacji w.w. funkcji są następujące elementy środowiska:

- teren charakteryzuje dogodne położenie, gdzie występuje bardzo dobra dostępność komunikacyjna - wzdłuż drogi krajowej i gminnej,
- dominacja gleb o wysokiej przydatności rolniczej sprzyja rolniczemu zagospodarowaniu terenu,
- dobry topoklimat,
- małe spadki terenu,
- brak terenów i obszarów górniczych
- położenie poza strefami konserwatorskimi i archeologicznymi,
- położenie poza obszarami zagrożonymi powodzią oraz poza terenami zagrożonymi osuwiskiem,
- położenie poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody i poza korytarzami ekologicznymi.

Niekorzystne elementy to:

- zbiorowiska zwierzęce związane z roślinnością śródpolną

Degradacja środowiska jest nieodłącznym elementem gospodarki człowieka. Syntetyczna ocena aktualnego stanu środowiska przyrodniczego prowadzi do następujących wniosków:

- warunki klimatu lokalnego, aerosanitarne i akustyczne są na ogół korzystne, średnioroczne stężenia zanieczyszczeń kształtują się poniżej wartości dopuszczalnych;
- niekorzystne warunki akustyczne występują w sąsiedztwie dróg,
- szata roślinna jest przekształcona, podlega antropogenizacji, zdominowana jest przez rośliny uprawne, mniejsze znaczenia odgrywają zbiorowiska naturalne;
- odporność gleb na degradację jest średnia.

Teren objęty planem jest przekształcony antropogenicznie, rejon nie zabudowany są głównie użytkowane odłogowo i rolniczo. Obszar opracowania ekofizjograficznego ma bardzo dobry dostęp komunikacyjny. Budowa nowych obiektów kubaturowych odbywać się będzie kosztem utraty gruntów rolniczych.

W przypadku braku realizacji omawianego planu, stan środowiska przyrodniczego może zostać tu zachowany, a nawet poprawiony.

Należy dodać, że zachowanie w tym rejonie terenów rolniczych, biorąc pod uwagę istniejącą w sąsiedztwie zabudowę oraz ciągi komunikacyjne wydaje się nie właściwe.

Istniejące obiekty na pewno powodują emisję zanieczyszczeń, tak więc na terenach rolnych należałoby wykluczyć uprawy inne niż rośliny przemysłowe.

Ze względu na zróżnicowaną odporność poszczególnych komponentów środowiska, podlegają one degradacji w różnym tempie. Elementem środowiska, który stosunkowo wolno odzyskuje pełną sprawność biologiczną jest gleba. Na skutek procesów naturalnych (trwałe lub okresowe niedobory wody, erozja wietrzna i wodna) i antropogenicznych (nadmierne nawożenie, niewłaściwie prowadzona gospodarka rolna) następuje zniekształcenie obiegu substancji w układzie glebowo-roślinnym, co prowadzi do obniżenia walorów ekologicznych i produkcyjnych gleb.

Ze względu na niską lesistość, poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego opisywanego terenie są mniej odporne na degradację. Odsłonięte powierzchnie w większym stopniu podlegają erozji (zarówno wodnej jak i wietrznej), są również podatne na wszelkie zanieczyszczenia gazowe, pyłowe (na ogół pochłaniane właśnie przez zbiorowiska leśne).

Obszar objęty opracowaniem ekofizjograficznym teren A zgodnie ze Studium znajduje się w strefie rozwoju funkcji usługowo - osadniczej i produkcyjnej, a teren B znajduje się w strefie intensywnej produkcji rolnej i ograniczeń w zainwestowaniu poza rolniczy. Wprowadzenie nowej zabudowy w tym obszarze pozwoli na wkomponowanie jej w istniejącą przestrzeń i nie spowoduje znacznej uciążliwości dla mieszkańców i użytkowników sąsiednich terenów, gdy stanowić będzie kontynuację istniejącej już na tym obszarze funkcji.

Przeprowadzona powyżej analiza uwarunkowań ekofizjograficznych wskazuje, że projektowane zagospodarowanie i użytkowanie terenów przewidzianych w opracowanym projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego spowoduje zmiany w intensywności przekształceń komponentów środowiska naturalnego. Obecny stan środowiska analizowanych terenów można określić jako dobry.

Do zmian, które wystąpią w wyniku realizacji założeń miejscowego planu zaliczyć należy utratę fragmentu powierzchni biologicznie czynnej w przypadku powstawania nowych budynków lub wprowadzeniu nowych powierzchni utwardzonych.

W efekcie rozwoju zainwestowania występują typowe i często nieuniknione zmiany środowiska przyrodniczego:

- ✓ zmiany lokalnego ukształtowania terenu w wyniku robót ziemnych,
- ✓ przekształcenia w przypowierzchniowych strukturach geologicznych, w związku z robotami ziemnymi (wykopy pod fundamenty i dla potrzeb uzbrojenia terenu lub pod ewentualne podziemne instalacje);
- ✓ likwidacja pokrywy glebowej;
- ✓ likwidacja istniejącej roślinności;
- ✓ zmiany w lokalnym obiegu wody przez ograniczenie infiltracji i wzrost parowania (wprowadzenie sztucznych nawierzchni);
- ✓ zmiany fizjonomii krajobrazu przez wprowadzenie obiektów kubaturowych na terenie dotychczas wolnym od zabudowy,
- ✓ emisja hałasu spowodowana pracą sprzętu budowlanego,
- ✓ odpady z prac budowlanych,
- ✓ ruch pojazdów samochodowych i sprzętu budowlanego, związanych z budową.

W celu zminimalizowania negatywnych oddziaływań należy zadbać o dobrą organizację prac budowlanych, korzystanie z nowoczesnego i sprawnego sprzętu, zastosowanie

prawidłowych rozwiązań projektowych i technologicznych. Planowane inwestycje nie będą wpływać negatywnie na krajobraz

Warunkiem zachowania zrównoważonego rozwoju jest przestrzeganie zasad ochrony i kształtowania środowiska określonych m.in. ustawą Prawo ochrony środowiska, czyli takie projektowanie wszelkich inwestycji, aby możliwie w jak najmniejszym stopniu degradować środowisko. Negatywne skutki oddziaływania na środowisko mogą być ograniczone dzięki edukacji i podnoszeniu świadomości ekologicznej mieszkańców.

Reasumując stwierdza się, że istniejące warunki przyrodnicze, umożliwiają zaprojektowanie funkcji, określonych w w.w. uchwale Rady Gminy Dzierżążnia, przy zachowaniu ograniczeń wynikających z prawa ochrony środowiska.

Korzyści płynące z planów miejscowych:

- Plany miejscowy reguluje niezwykle ważne rozwiązania dotyczące układów komunikacyjnych, zabezpieczających odpowiednie tereny na rozbudowę układów dotychczasowych, jak również na budowę nowych,
- Ustalenia planów muszą być zgodne ze studium (studium nie stanowi podstawy prawnej do wydawania decyzji),
- Restrykcyjnie określone normy zakresie dopuszczalnego rodzaju zabudowy oraz parametrów technicznych zabudowy, pozwalają uniknąć chaosu przestrzennego wprowadzając spójność kolorystki i form architektonicznych, zarówno na terenach zainwestowanych jak i dotychczas niezabudowanych,
- Dla obszarów objętych planem zagospodarowania przestrzennego procedura poprzedzająca proces budowlany jest łatwiejsza i krótsza,
- Opracowanie planów miejscowych pozwala skoncentrować jednorodną zabudowę, co ułatwia realizację infrastruktury technicznej i obniża koszty jednostkowe tych inwestycji,
- Plan zawiera ustalenia ochronne (ograniczenia w zabudowie, zakazy zabudowy, itp.),
- W przypadku terenów z obowiązującym planem miejscowym nie trzeba wydawać decyzji warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Gmina więc nie ponosi kosztów opracowania decyzji.

9. Wnioski do projektu planu

- Opracowanie ekofizjograficzne dotyczy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów położonych na terenie Gminy Dzierżążnia, na części obrębu geodezyjnego Dzierżążnia oraz Starczewo - Pobodze, charakteryzuje poszczególne elementy środowiska przyrodniczego i kulturowego na obszarze opracowania i w jego bezpośrednim otoczeniu, w ich wzajemnym powiązaniu.
- Obszar odznacza się przeciętnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, jednak planowane zagospodarowanie powinno odbywać się w sposób racjonalny z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju i przestrzegania ładu przestrzennego.
- Teren posiada korzystne warunki topoklimatyczne – dobre nasłonecznienie i przewietrzanie.
- Należy precyzyjnie określić parametry nowej zabudowy: jej wysokość, geometrię dachów, minimalny odsetek powierzchni biologicznie czynnej, intensywność zabudowy.

- Obszar opracowania położony jest poza granicami obszarów objętych formami ochrony przyrody.
- Przez cały teren opracowania nie przebiegają korytarze ekologiczne.
- Na terenie opracowania nie występują stanowisko archeologiczne, obiekty zabytkowe, strefy ochrony konserwatorskiej.
- Przedmiotowy teren A i B położony jest w granicach występowania nieudokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 215 Subniecka warszawska.
- Na obszarze objętym planem nie występują: tereny górnicze, obszary górnicze, obszary zagrożone powodzią.
- Obszar opracowania nie jest predysponowany do wystąpienia osuwisk.
- Na terenach przeznaczonych pod zabudowę należy zachować dopuszczalne poziomy hałasu zgodnie z przepisami odrębnymi stosownie do klasyfikacji akustycznej tych terenów.
- W projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy określić minimalną liczbę miejsc parkingowych zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Na projektowanych terenach należy dopuścić budowę i przebudowę urządzeń infrastruktury technicznej.
- Na terenach leśnych należy zakazać zabudowy.
- W strefie oddziaływania napowietrznej linii elektroenergetycznej średniego napięcia zagospodarowanie terenu należy realizować zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Na terenach zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej należy zakazać lokalizacji zakładów o zwiększonym ryzyku lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.
- Na terenach produkcyjnych i produkcyjno - usługowych należy ustalić ograniczenie uciążliwości prowadzonej działalności w zakresie emisji hałasu, wibracji, zanieczyszczeń powietrza i substancji złośliwych.
- Na terenach wód powierzchniowych należy dopuścić wykorzystanie zbiorników jako przeciwpożarowe, na zasadach i warunkach przewidzianych przepisami odrębnymi.

10. Fotografie obszaru opracowania

Fot. 1 Teren A

Fot. 1 Teren A

Fot. 2 Teren A

Fot. 3 Teren A

Fot. 4 Teren A

Fot. 5 Teren A

Fot. 6 Teren A

Fot. 8 Teren B

Fot. 9 Teren B

Fot. 10 Teren B

Fot. 11 Teren B

Fot. 12 Teren B

11. Spis rysunków

Rysunek 1. Lokalizacja województwa mazowieckiego na tle mapy Polski i powiatu płońskiego na tle województwa mazowieckiego	7
Rysunek 2. Lokalizacja gminy Dzierżążnia na tle powiatu płońskiego.....	8
Rysunek 3. Widok ogólny obszaru opracowania - teren A.....	10
Rysunek 4. Wrys ze SUiKZP gminy Dzierżążnia - teren A	11
Rysunek 5. Widok ogólny obszaru opracowania - teren B	12
Rysunek 6. Wrys ze SUiKZP gminy Dzierżążnia - teren B.....	13
Rysunek 7. Regiony fizyczno-geograficzne na terenie Gminy Dzierżążnia.....	15
Rysunek 8. Mapa rastrowa obszaru opracowania ekofizjograficznego - teren A	16
Rysunek 9. Mapa rastrowa obszaru opracowania ekofizjograficznego - teren B	17
Rysunek 10. Szkic geomorfologiczny dla obszaru mpzp - teren A i B	18
Rysunek 11. Mapa geologiczna dla obszaru opracowania.....	20
Rysunek 12. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski dla obszaru mpzp - teren A	21
Rysunek 13. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski dla obszaru mpzp - teren B	22
Rysunek 14. Warunki podłoża budowlanego na terenie opracowania.....	24
Rysunek 15. Położenie obszaru opracowania na tle mapy glebowo-rolniczej - teren A	26
Rysunek 16. Położenie obszaru opracowania na tle mapy glebowo-rolniczej - teren B	27
Rysunek 17. Mapa hydrologiczna z podziałem na zlewnie jednolitych części wód we fragmencie terenu Gminy Dzierżążnia.....	28
Rysunek 18. Lokalizacja GZWP oraz JCWPd na terenie objętym opracowaniem	31
Rysunek 19 Schemat krążenia wody w JCWPd nr 49	35
Rysunek 20 Wydajność potencjalna studni wierconej na terenie gminy Dzierżążnia.....	36
Rysunek 21. Położenie obszaru opracowania w sąsiedztwie terenów zagrożonych powodzią 10% (raz na 10 lat).....	37
Rysunek 22. Położenie obszaru opracowania w sąsiedztwie terenów zagrożonych powodzią 1% (raz na 100 lat).....	37
Rysunek 23. Klimatogram dla gminy Dzierżążnia	39
Rysunek 24. Wykres temperaturowy dla gminy Dzierżążnia	40
Rysunek 25. Położenie obszaru opracowania na tle występowania obszarów chronionych	42
Rysunek 26 Wyniki oceny stanu/potencjału ekologicznego JCWP rzecznych w województwie mazowieckim w 2018r.	45
Rysunek 27. Klasy jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego wg danych z 2019r.	47
Rysunek 28. Generalny Pomiar Ruchu 2020/21 średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na drogach krajowych i wojewódzkich	52

12. Spis tabel

Tabela 1. Regionalizacja fizyczno-geograficzna obszaru mpzp	13
Tabela 2. Cele środowiskowe dla JCWP rzecznych przepływających przez teren opracowania	29
Tabela 3. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP rzecznych przepływających przez teren opracowania.....	29
Tabela 4 Zestawienie JCWP rzeczny w sąsiedztwie obszaru opracowania ze wskazaniem odstępstw oraz ich uzasadnienie	29
Tabela 5. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd znajdujących się na terenie opracowania	33
Tabela 6. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 49	33
Tabela 7. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna JCWPd nr 49	34
Tabela 8. Tabela klimatu dla gminy Dzierżążnia.....	40
Tabela 9. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi	49
Tabela 10. Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń dla każdej strefy, uzyskane w ocenie rocznej za rok 2020 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.....	49